

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

IRJÁRTEREK:
Egy évben postai úton 20 f.
Egy évben közvetlenül 15 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 152.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, október 9.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérlek: A választójogért.
- A gyász hiánai.
- Közjogi előnyökért ötven millió.
- Szaporodhatnak az ügyvédek.
- „A király enged.”
- A gummirádls.
- Az északi sarkon.
- Olosóbb lesz a fa.
- Vasárnap csütörtökön.
- Vizsgálat a hegyaljai motorosnál.
- Tárca: Az általános és titkos választói jog.

A választójogért.

Arad, október 8.

Aki megengedheti magának azt a fényűzést, hogy semmiféle politikai meggyőződése ne legyen, a gyönyörködő érdeklődés egész élvezetével merülhet október tizedikének szemlélésébe. Nevezetes, lebilincselő esemény az országos munkástüntetés, a melyet a kormány tüzött ki erre a napra, a mikor az őszi ülésszak kezdetét október 10-ére tette. Az alig tiz-tizenöt esztendő magyar szociáldemokraciának első csapatszemléje. Egészen olyan, aminő a nemzetek háborúiban szokta a hadizenetet megelőzni. A kisebbik célja az, hogy a vezér az összesorakozott hadtesteket lássa: a nagyobbik az, hogy az ellenség is hirt vegyen a hadsereg erősségéről. Hosszu és többnyire győzelmes gazdasági harcok után az első nagy politikai csata. Formájában előttünk új, jelszavaiban tiszteletre méltó küzdelem. A tömegek, amelyek nem nagyon hosszú idő előtt minden politikai hitvallás nélkül, az országos élettől elrekesztetten, jelentéktelenül töltötték idejüket, most munkaszerszámot elhagyva, napibért áldozva állanak az alkotmány sáncai elé s követelik a hidnak lebocsátását, amelyen át a sáncokon túl jutnak. S lehet az embernek akárminő véleménye a kollektívizmusról, annyi bizonyos: ezeknek az azelőtt érzéketlen, tudatlan, nyomorukba fásult százazreknek öntudatos megmozdulása, jogukat követelő akciója Magyarország szellemi fejlődéséről, kiskorúságának mulásáról tesz tanuságot. A gyerek, akit a dajka vezet, kényelmesebb a családra, mint a fiu, aki a maga esze után akar járni: de azért az utóbbi mégis értékesebb a családra nézve.

Csak hogy az emberek politikai meggyőződésre születnek, neveltetnek, vagy kényszerednek. A politika nem érheti be azzal, hogy a nagy munkásfelbuzdulásnak külsőségeit, hangulatot keltő színeit nézze, hanem kénytelen annak tartalmával, célszerűségével és kísérő jelenségeivel foglalkozni.

Az általános titkos szavazatjog érdekében történik a nagy munkástüntetés. Nem prés — a mint Belgiumban volt, — a mely addig szorítja a közforgalmat, addig bénítja a mindennapos életet, a mig követeléseit meg nem kapja; hanem türelmetlen lábtoppantás, a melyet a parlament urai talán tiszteletlennek tartanak, de a hangját mindenestre meg kell hallani. Es erre a toppantásra nemcsak azért van oka a munkásságnak, mert az általános választói jog reá nézve a valóságban megbecsülhetlen értéket jelent: de azért is, mert a bujkálás, kertelés, amely e kérdés körül megnyilatkozik, méltán fölkeltette a bizalmatlanságukat. A belügyminiszteriumban Penelope vásznának módjára folyik az ugynevezett adatgyűjtés és törvényelőkészítés. Ha Magyarországnak minden lakosát külön-külön veszik számon, hogy megérett-e a politikai jogokra, akkor se kell annyi idő a reformra, mint amennyit eddig elvesztegettek. És ez álmos munka mellett a készülő reformot mindenféle dajka-nótákkal altatgatják. Újságok, amelyek a sajtóirodából, politikusok, akik a kormány közvetlen közeléből kapják a mindennapi meggyőződésüket, nyíltan állást foglalnak a választói reform ellen, vastag színekkel festvén annak vészhozó hatását. Hát ez ép olyan, naiv lelkekre számító kétszínűség, mint a minőt a kiegyezési tárgyalások alatt tapasztaltunk. A kormány az általános választói jog megvalósítására vállalkozott. Ha azóta a bölcsőbb meggyőződés lett benne urrá, s ezt nem akarja megcsinálni, hagyja ott a könnyelműen vállalt feladatot, s álljon a választójog ellenzékének élére. Dodonai kijelentésekkel, kiadott, meg visszahuzott ígérekkel taktikázni: nemcsak a közvetlenül érdekeltet indulatait hívja ki, de bizonytalanságot teremtő hatásával az egész országnak is árt.

Zavaros, mind jobban züllő gazdasági állapotunk mutatja, hogy az ilyen bizonytalanság milyen károkat okoz. Az egyik bizonytalanság a kiegyezés válsága volt, a másik a választójogé. A külföldi vállalkozás elkerüli Magyarországot, a magyar papírok nem találnak fogadtatásra a külföldön, mert így halljuk a határokon túlról — nem lehet tudni, hogy mi lesz Magyarországon. A kiegyezési bizonytalanságnak most talán végeszakad: végezni kell a másikkal is. A gyötrő bizonytalanságból való kikívánczolás látszik meg abból is, hogy a nagyiparosok s a nagy pénz képviselői, akik pedig nem vádolhatók azzal, hogy a szociáldemokratákkal egy politikai gyékényen ülnek, maguk is mind jobban megnyilatkozó szimpátiával fordulnak a választói jogot ostromló törekvések felé. Ezek

eldölte mindenestre az állandóbb és nyugodtabb politikai állapotot igéri.

Más, ettől független kérdés az, hogy a szociáldemokrata párt vezeterei idejében, helyesen, célszerűen szervezték e a holnaputáni csapatszemléjét. Erre a kérdésre mindenestre a tények fognak felelni. Az előjelek azonban olyasmit engednek sejtetni, hogy a szociáldemokratáknak ez a vállalkozása nincs híjával azoknak a taktikai hibáknak, a melyekben a magyar szociáldemokrata párt vezetőinek eddigi ténykedése se szűkölködött. A tüntetés, annyi már bizonyos, nem lehet olyan formájú és arányú, ahogy eddig tervezték. A parlament elé vonuló tömegek helyett pusztán egy küldöttség megy a képviselőház elnökéhez és a tüntető menet is kénytelen volt utját a főváros főkapitányának rendelkezése szerint módosítani. Igaz, hogy az erősebb hatalomnak kellett engedni, de mindenestre meghátrálás volt és a gyöngeség jele. Célját tudó, előre néző vezér nem kocázta át olyan lépést, a mely a visszavonulás kényszerűségével fenyeget. És ez fölszínre veti ezt a kérdést: nem lett volna jobb az első, rendkívül jelentős erőpróbát, a kétélű fegyvert akkor kivonni, a mikor az, a mainál sokkal hatalmasabb erőt mutat olyan erőt, amelylyel az uralkodó politikát szolgáló rendőrhatalom se állhat szembe? Es ha annak lehetősége sincsen kizárva, hogy a munkabeszüntetés nem fogja magába vonni az összes dolgozó rétegeket, nem állítja meg az életet; akkor meg igazán elsietett lépés volt ez.

Azonban a fegyver éle künn villog. A munkabeszüntetés az újságok kalendáriumból is kitöröl egy munkanapot, s a vörös csütörtök eltelteig nekünk se lesz módunkban a betükön át szólani. A mai számnak hasábjai közé ültetjük azt a reménységet, hogy az általános választói jogért való nagy, országos tüntetésnek meg lesz az az erkölcsi értéke is, hogy mindenben békés, higgadt, méltóságteljes marad. Ne vegyenek el az értékből semmit azzal, hogy politikai meggyőződést erőszakkal akarjanak verni olyanokba, a kik nincsenek a tüntetőkkel egy nézeten. Még a gazdasági harcokban sincs joga annak, hogy a terrorizmus toborozzon katonákat a küzdő rendbe; de egyenesen bűn lenne ez a politikai harcokban. A munkásságnak, a mely új, tiszta politikai rendnek alapját akarja letenni, a melyben a meggyőződés szabadsága élhessen és érvényesülhessen, nem szabad az alapozásnál senkire se kényszeríteni a maga politikai hitét. A politikai jogokért való küzdelem a politikai érettségnek adja a jeleit; ilyennek pedig csak az ne-

vezhető, aki maga akaratából vallja és mutatja elveit, nem pedig az, akit belsődornak a küzdők közé. Ha ilyen jelenségek nem zavarják a tüntetést, a magyar munkásság fokozni fogja a rokonszenvet, a melyet ez az akció a tartalmának: az általános választói jogért való törekvésnek révén megérdemel. +

A gyász hiénái

működtek a zsebmetszők.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 8.

Október 6-ika nemcsak a kegyeletes ünneplőket hozta Aradra, hanem azokat is, a kik minden tömegfelvonulást felhasználnak a jogtalan vagyonszerzésre. A vértanuk napjára az idén is több zsebmetsző érkezett Aradra, akik meglehetősen sikerrel operáltak. Eddig három zsebmetszési esetet jelentettek be a rendőrségnél, de valószínű, hogy több tolvajlás is történt, melynek károsultjai nem tettek még jelentést. A rendőrség az október 6-iki ünnepségre nagy apparatussal vonult ki és állandóan szemmel tartotta a gyanús alakokat, ám ennek dacára nem lehetett az ilyenkor szokásos zsebmetszéseket megakadályozni.

Legérzékenyebben *Blaskovits* Jánost károsították meg az eddig ismeretlen tettesek. Miközben a szabadságtéri ünnepély lefolyását szemlélte kilopták zsebéből háromszáz koronát érő aranyóráját és aranyláncát. *Blaskovics* csak délben vette észre a lopást, amikor a zsebtolvajoknak már hült helye volt. A feljelentést azonban csak ma reggel tette meg, a mi megnehezíti a tolvaj kilétének kikutatását, mert valószínű, hogy azóta már elhagyta Aradot, hogy ügyességét másutt kamatoztassa.

Feljelentést tett a rendőrségnél *Décsi* Artur magánzó is, akitől szintén egy órát és egy láncot emeltek el. Hasonló kárt szenvedett *Singer* Izrael aradi lakos is. A rendőrség mind a három esetben megindította a nyomozást, amelynek eredménye azonban kétséges, mert az utazó zsebtolvajokat nehezen lehet elcsipni.

A zsebtolvajlásokon kívül egy betörés is történt tegnap éjjel Aradon. A betörők feltörték a Baross-parki kiosk egyik ajtaját s az éjszék

jében több értékes tárgyat és néhány üveg finom francia pezsgőt vittek el. A betörők valószínűleg szakértők az ital terén, amennyiben épen a legfinomabb pezsgőt vitték el. A betörést csak reggel vette észre *Mihály* József cukrász, a kiosk bérlője. Jelentést tett a rendőrségnek, amely rögtön megjelent a helyszínén és megállapította, hogy az ajtót feszítővassal nyitották ki a tettesek. A betörés elkövetőinek kézrekerítése iránt megtették a szükséges intézkedéseket, amelyek azonban eddig nem vezettek eredményre. Nincs kizárva, hogy a betörést az október 6-iki ünnepség alkalmából Aradra rándult zsebtolvajok követték el, noha valószínűbb, hogy a tettet a helyi viszonyokkal ismerős egyének követték el.

Közjogi előnyökért ötven millió.

A kiegyezés mérlege.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 8.

A megkötött kiegyezésről kiszivárgott részletek kétségtelenné teszik, hogy Magyarország ismét a gavallér szerepét kénytelen eljátszani. Kapunk néhány politikai előnyt, amelyért azonban bőkezűen megfizetünk — készpénzzel. Természetes, hogy ez ismét az adóterhek nagyarányú emelkedését teszi szükségessé. Számszerűleg megállapítható, hogy mit fizetünk „elveink fentartásáért” és ez a számadás igen szomorú képet tár elénk a nemzeti kormány működéséről.

Számoljunk tehát.

Először fizetünk mintegy két százalékkal magasabb kvótát. Miután a közös kiadások évente mintegy 250 millióra rúgnak, ez évi öt millió korona, vagyis tíz év alatt

50,000.000

A fogyasztási adókat Magyarországon okvetlen eme-

lik és így az új megegyezés szerint Ausztriának saját befogyasztásunk jövedelméből át kell majd utalni mintegy évi 3 milliót, vagyis tíz év alatt	30,000.000
Az Ausztriából díjmentesen szállítandó cukormennyiségnél a sűrítaxvesztés évi 1,200.000 kor., vagyis tíz év alatt	12,000.000
A dalmát vasuti összeköttetés Horvátország területére eső részének költsége	30,000.000
A magyar block megváltásánál a kedvezőtlenebb megváltási kulcs okoz egyszersmindenkorra 80 millió terhet	80,000.000
	<hr/> 202,000.000

Ez tehát, ha a kis tételek firtatásába nem is bocsátkozunk, kettőszázkét millió korona, vagy mondjuk kerek számban kétszáz millió korona, mely az 1907—1917-es évtizedet terheli.

Vagyis a kiegyezés formái, azaz politikai előnyeit összesen kétszáz, tehát évi husz millió koronával fizetjük meg.

Ez a tény magyarázza meg, hogy Werkerle a kiegyezési javlatokkal együtt vagy még azokat megelőzőleg be fogja terjeszteni az adóreformot, vagyis az egyenes adók emelésére vonatkozó javaslatot és a költségvetés keretében javasolni fogja a fogyasztási adók emelését.

Ezek a reformok vagyis emelések mintegy harminc millióval fogják szaporítani az állam jövedelmeit és ebből Magyarország belterjes gazdálkodása és fejlődése javára nem fog esni egyetlenegy fillér sem, mert nemcsak a mostani kiegyezést kell megfizetni, hanem a katonai terhek ugynevezett „természetes növekvése” ugyan csak kvótában elnyeli a többletet is.

És jövő évre jön a létszámemelés és esetleg a két éves katonai szolgálat; továbbá biztosan jönnek hajó- és léghajóépítések, amik össze vissza nagyon sze-

Az általános és titkos választói jog.

Az általános választói jog alatt még legszélsőbb hívei sem értenek oly általánosságot, hogy az korlátozás nélkül minden egyénre kiterjedjen. Az állam ügyeiben való részvétele bizonyos kor elérését tételezi fel, mert csak ekkor várható, hogy az egyén olyan érettséget és megfontoltságot tanúsítson, mely a közügyek intézéséhez feltétlenül szükséges. Addig, míg a jelenlegi államok fennállnak, joggal az ellen sem tehető kifogás, hogy minden állam csak a saját polgárainak biztosít választói jogot. Végül azon rendszabályok sem helyteleníthetők, melyek az erkölcsi tekintetben megbízhatatlannak bizonyult egyéneket zárják ki a választóköréből.

A tételek törvényhozások ezen kívül az általános választói jognak még számos korlátját állították fel. Így rendszerint ki vannak zárva annak gyakorlásából a nők, anélkül, hogy ezen kizárásnak a régi megkövesült előítéleteken kívül komolyabb okát lehetne adni. Csúpan az éjszaki-amerikai Újio egyes államaiban, az ausztráliai államszövetségben és Újzéländben vannak a nők szavazati joggal felruházva, melyet a legújabb finn alkotmánytörvény is megad nekik. Szokásos korlátozás továbbá az írni-olvasni nem tudók kizárása is. Eltekintve attól, hogy ezen kellék bírása még semmi különösebb intel iger-círói nem tesz tanúságot, ily korlátozásnak csak azon országban van jogosultsága, hol kötelező állami és ingyenes népoktatás áll fenn.

Ellenkező esetben e korlátozás csak a szegényebb néposztályok ellen irányuló rendszabály, mert ezek vagyoni viszonyaiknál fogva rendszerint nincsenek abban a helyzetben, hogy gyermekeiket iskoláztassák. Hasonló célja van azon korlátozásnak is, mely a választói jog előfeltételül megkívánja, hogy a választó valamely községben több-hosszabb ideig tartózkodjék. Ez egyenesen az ipari munkásság ellen irányul, mely kereseti viszonyainál fogva gyakran kénytelen tartózkodási helyét változtatni.

Franciaországban a választói jog általános feltételei huszonegy éves életkor, férfinem és francia állampolgárság, de jogát csak az gyakorolhatja, ki a választói névjegyzékbe fel van véve. Ebbe azonban mindenki felveendő, aki valamely községben le van telepedve, vagy ott legalább hat hónap óta lakik, avagy ott valamely egyenes adót fizet. Németországban a birodalmi gyűlésre való választásokon minden férfi résztvehet, aki huszonöt éves, s valamely szövetséges állam polgára. — Olaszországban a választói jog általános kellékei: huszonegy éves életkor, olasz állampolgárság, férfi-nem, írni és olvasni tudás. Minthogy azonban Olaszországban a férfi-lakosságnak 49 százaléka 1901-ben nem tudott még írni és olvasni, az ilyen választói jog általánosnak nem mondható. Angliában nincsen ugyan általános választói jog, de a választási jogosultság oly kevés feltételhez van kötve, hogy inkább mondható általánosnak, mint az olaszországi, — mert a választásokon mindenki résztvehet, akinek külön lakása van.

Magyarországon a Kristóffy-féle javaslat meg akarta adni a választói jogot minden férfinak, ki életének huszonegyedik évét betöltötte, írni-olvasni tud. Emellett a közvéleményben oly felfogás is nyilvánult, mely a választói jogot a magyarul írni és olvasni tudáshoz kívánja kötni, de viszont sokan vannak olyanok is, kik az írni-olvasni tudás követelményét egészen el akarják ejteni.

A választói jog gyakorlatából minden állam kizárja azokat, akik gyámság és gondnokság, vagy csőd alatt állanak, továbbá azokat, kik bizonyos, a törvényekben taxatív felsorolt megbecstelenítő bűncselekmények miatt el lettek itélve. Nem bírnak továbbá szavazati joggal, illetőleg ezen jog gyakorlása azokra nézve fel van függesztve, kik állandóan vagy átmenetileg katonai szolgálatban állanak. Szokásos korlátozás még azoknak kizárása a választói jogból, kik közsegélyben részesülnek. Angliában nem szavazhatnak azonkívül a választást vezető tisztviselők sem.

Az általános választói jog a felsorolt államokon kívül még Svájcban, Norvégiában, Spanyol- és Görögországban, továbbá néhány német szövetséges államban van megvalósítva. A választók száma a lakossághoz viszonyítva a főbb európai államokban a következő: Franciaországban a lakosságnak 28 százaléka, a német birodalomban 22 százaléka, Belgiumban 22 százaléka, Angliában 17 százaléka, Olaszországban 7.8 százaléka választó. — Ausztriában az ötödik kuriában a lakosság 27 százaléka bír választói joggal. Magyarországon a választó

rény számítás mellett csak Magyarország részéről évi 30—40 milliót igényelnek.

Mit fogunk jövő évre reformálni, hogy ez a pénz is előkerüljön, az még Wekerle titka, de talán nem is az ő, hanem a jövő titka. Mindössze tehát a legjobb esetben a legközelebbi tíz év alatt évi 50 millióval drágább lesz a közösség, mint eddig volt; de ebből, mint kifejtettük, csak husz millió a gazdasági megegyezés és 30 a közjogi, vagyis katonai közösség terhére esik.

Szaporodhatnak az ügyvédek.

A numerus clausus.

Az országos ügyvédgyűlés.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 8.

Két napi tanácskozás után ma ért véget az ügyvédek kongresszusa, amelynek legérdekesebb része az a fölötti vita volt, hogy az ügyvédség kívánja-e a numerus clausus behozatalát. Hosszu vita után nagy többséggel kimondták, hogy a megszorítás ellen foglalnak állást. A kongresszus mai második napjának lefolyásáról alábbi távirati tudósításunk szól:

A tanácskozás megkezdése előtt az elnök fölhitte a kongresszus tagjainak figyelmét arra, hogy a tegnapi tanácskozás oly irányba terelődött, amely az ügynek egyáltalán nincsen előnyére. A tegnapi turbulens jelenetek még a kongresszus erkölcsi sikerét is veszélyeztetik. Az egyéni reputációját kiki kockára teheti, ha akarja, de az ügyet kockára tenni senkinek sincs joga. Figyelmeztet arra, hogy az ügyvédség háta mögött nincsen semmiféle különleges hatalom, nincsen egyebe, mint erkölcsi súlya, amely mindig latba fog esni, ha illő módon nyilvánul. Ezért felkéri kartársait, hogy őrizték meg higgadságukat.

A kongresszus ezután áttért az ügyvédség szervezetének folytatódó tárgyalására.

(A numerus clausus ellen.)

Nagy Dezső dr. a leghatározottabban a numerus clausus ellen fog állást. Szégyenletes-

nek tartaná, ha a szabad ügyvédségről áttérnének az ügyvédi céhrendszerre, a mire még sehol a világon nem volt eset. Ha behoznák a numerus clausust, ügyvédi latifundiumok keletkeznének, ahol a principálisok nem dolgoznának, hanem mindent a segédekkel végeztetnék. Ilyen módon vagyont szerezni ma már nem lehet. Mindenkinek az egyéni munkáját kell belevinni a küzdelembe és ettől a munkától kell remélnie és várnia a boldogulást. A mi a Pollák Illés javaslatában foglalt bifurkációt illeti, ennek sem barátja és kimutatja, hogy ha az ügyvédségnek ez a széttagolása a fővárosban még keresztül vihető volna is, a vidéken teljesen ki van zárva a lehetősége. Az ügyvédség helyzetén csak egy módon lehet segíteni: ha a szabad ügyvédség alapján próbálják javítani az ügyvédi kar viszonyait. Ha nem erre az alapra fognak helyezkedni, akkor ismét évekre kitolják az ügyvédi rendtartás reformálását. (Éljenzés.)

Szivák Imre elnök jelentette ezután, hogy az ügyvédi szervezet kérdéséhez még tizenkét szónok jelentkezett. A jelentkezők nagy száma veszélyezteti a kongresszus napirendjének letárgyalását. Ezért indítványozza, hogy állapodjanak meg abban, hogy a tárgyhoz összesen még két szónok szólhasson, s ezután következzen a szavazás. A kongresszus az elnök javaslatához hozzájárult, mire Pollák Illést és Darvai Fülöpöt neveztek meg generális szónokoknak.

(A megszorítás mellett.)

Pollák Illés polemizál Nagy Dezsővel és hangsúlyozza, hogy régi igazságokra visszatérni mindig lehet. A magyar ügyvédség mostani szervezetében nem lehet újabb kereseti forrásokat találni. A semmiből nem lehet előállítani semmit. Ezért új alapra kell helyezkedni, olyan alapra, amely a szegény és kevésbé tehetséges ügyvédnek is megadja a napi kenyeret. Szociális követelmény ugy a numerus clausus, mint a bifurkáció és azért a kar iránt érző meleg szeretetből óhajtja mindakettőt.

Pollák Illés felszólalása után Darvai Fülöp előadó élt a végszóval s ajánlotta az ügyvédség szervezetéről való indítványának elfogadását.

Szivák Imre elnök ezután a vitát berekesztette s szavazásra bocsájtotta az indítványt.

A gyűlés 53 szótöbbséggel a numerus clau-

sus behozatala ellen foglalt állást és így az ügyvédek továbbra is szaporodhatnak. A gyűlés után az ügyvédek egy küldöttsége tiszteltgett Günther Antal igazságügyminiszternél, aki kilátásba helyezte, hogy a létesítendő nyugdíjintézet ügyét pártfogolni fogja.

„A király enged.”

Az alkotmánybiztosítékok sorsa.

Andrássy Bécsben.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 8.

Az alkotmánybiztosítékok ügye rendszerben van. A király ma délelőtt kihallgatáson fogadta Andrássy Gyulát, aki több mint egy óráig referált öfelségének és azzal a reá és a koalícióra nézve örvendetes eredménnyel távozott, hogy nem kell elhagynia a belügyminiszteri széket, maradhat tovább, ameddig tesszik neki, illetve amíg a koalíciós kormány az ország népének tetszeni fog. Ez a terminus ugyan rövidre van szabva, sőt mintha már le is járt volna, de a legújabb vívmány, amelyhez ma a király állítólag megadta az előzetes szankciót, holnapra ismét visszavarázsolhatja a már megingott népszerűséget. Valószínű azonban, hogy csak rövid, igen rövid időre, mert ki tudja mennyi marad az Andrássy Gyula gróf alkotmánybiztosítékaiból az előzetes királyi szankció után. Nem lehetetlen, hogy csak halvány árnyéka sincs már az egykor izmos javaslatnak. Nem lehetetlen, sőt bizonyosra vehető, hiszen a koalíciós kormány eredendő pechje, hogy sohasem azt valósítja meg, amit kontemplál. Az alkotmánybiztosítékok ügyéről alábbi távirati tudósításunk szól:

Andrássy Gyula gróf belügyminisztert ma öfelsége az alkotmánybiztosítékok ügyében kihallgatáson fogadta. Andrássy Gyula gróf kihallgatása egy óránál tovább tartott. A kihallgatás után a belügyminiszter visszatért a magyar palotába. Itt várakozott reá Zichy Aladár gróf, a ki-

tők jelenleg a lakosság 6.32 százalékát teszik ki, ha minden huszonnégyéven felüli férfi birna választói joggal, ugy a lakosság 23 százaléka, a Kristóffy-féle javaslat szerint 15 százaléka, ha pedig kellekeül a magyarul irni-olvasni tudást követelnék meg, ugy a lakosságnak 12 százaléka birna választói joggal.

Tévedés volna azt hinni, mintha azon tény, hogy minden állampolgár választójoggal ruháztatik fel, már egymagában biztosítaná a néptömegek érvényesülését az állam sorsának intézésében. Az uralmon levő pártok és osztályok, ha kénytelenek is az általános választói jog eszméjét elfogadni, a kezökben levő hatalmat oly rendszabályokra használják fel, melyek a választói jog általánosságát hatástalanná teszik.

Ezen módszerek között első sorban említendő a többes szavazatok rendszere, melyre a belga választási törvény nyújtja a legismertebb példát. Belgiumban szavazati joggal bir ugyan minden 25 éves férfi-állampolgár, de még egy, — tehát két szavazata van annak, ki nős és 5 frank adót fizet, vagy legalább 2000 frank értékű ingatlanal bir stb., még két, tehát összesen három szavazatuk van azoknak, kik főiskolai diplomával birnak, vagy pedig bizonyos, a törvényben meghatározott állást vagy foglalkozást töltenek be. Vagyis Belgiumban a szellemi és vagyoni cenzust a többszörös szavazat helyettesíti. A többszörös szavazatok az összes szavazatok 11 százalékát teszik ki. Körülbelül ennyivel erősebbek a klerikálisok is a többi pártoknál, s ez uralmuknak utolsó támasza. Angliában annyiban van többszörös szavazat,

hogy minden választó annyi kerületben gyakorolhatja jogát, ahányban birtoka, illetőleg lakása van.

Az általános választói jog kijátszásának második módszere a közvetett szavazás. Ennél a választók, akiket ilyenkor rendszerint ösválasztóknak neveznek, nem a képviselőkre szavaznak, hanem magok közül bizonyos számú képviselőválasztóra, akik ezután a kerület képviselőjét megválasztják. Ha a francia alkotmányozgalmak történetét vizsgáljuk, ugy látjuk, hogy a reakció hatalomrajutásának legelső következménye rendszerint a közvetett szavazás behozatala volt, mert a nagy tömegek, minthogy az első választás nem hoz végleges döntést, teljes közömbösséggel szoktak iránta viselkedni, s így a vezetés könnyen az uralkodó osztályok kezébe jut. Poroszországban például 1898-ban a III. osztályu ösválasztóknak csak 15 százaléka szavazott le, természetes tehát, hogy a porosz országgyűlés csupa reakciónárius képviselőből áll.

Nevezetes kijátszási eszköz az ugynevezett érdekképviselési rendszer. Ennél a képviselőket nem az egész lakosság együttesen, hanem az egyes foglalkozási ágak (földbirtokosok, iparosok stb.) választják s a visszaélés abban rejlik, hogy az alsó néposztályok, kik a lakosság többségét teszik és az állami terhek tulnyomó részét viselik, kevesebb képviselőt kapnak, mint a többi osztályok és pedig a legképtelenebb arányban. Így például az osztrák választási törvény öt kuriát ismer, az elsőbe tartoznak a nagybirtokosok, 85, a másodikba a kereske-

delmi és iparkamarak, 21, a harmadikba a városok 118, a negyedikbe a falusi községek 129 képviselővel, (a két utolsó kuriában 8 korona census van) s végül az általános választói jog kuriája 72 képviselővel, tehát a nagybirtokosokra, akik a lakosság elenyésző részét teszik ki, sokkal több képviselő jut Ezenkívül az első négy kuria választói az ötödikben is szavazhatnak, tehát többes szavazattal is birnak s az ötödik kuriában a választás még közvetett is.

Az érdekképviselés visszaéléseit fokozza az osztályválasztás, melynek legbrutálisabb, vagy mint Bismarck mondotta, „legnyomorultabb” példája a porosz választási törvény. Választói joggal bir ugyan minden 24 éves porosz állampolgár-férfi, ki 6 hónap óta lakik valamely községben, de a választás közvetett, az ösválasztók minden 250 lakos után választanak egy képviselőválasztót. Az ösválasztók az állami és községi adók összege szerint három osztályba soroltatnak. Az első osztályba tartoznak a legtöbb adót, a harmadikba a legkevesebb adót fizetők. Az I. osztályu választók száma 1898-ban 211.000, a III. osztályban 5.530.000 volt. Képviselőválasztót azonban ennek dacára minden osztály egyenlő számban választ. Ha tehát a harmadik osztályon a nép jelöltjei keresztül is mennek, — minthogy a képviselőt a második két osztály választóival együttesen választják, — ezek pedig kétszer annyian vannak, érvényre tehát egyáltalán nem juthatnak.

Egy erélyes és demokratikus reformnak első feltétele tehát mindezen rendszabályoknak kizárása.

rály személye körüli miniszter, akivel Andrassy közölte a kihallgatása eredményét. Több hírlapírónak Zichy Aladár gróf hozzáintézett kérdésre azt válaszolta, hogy *Andrassy gróf kihallgatása kedvező eredményel járt.*

Egy másik bécsi távirat jelenti: Az alkotmánybiztosítékok ügye *teljesen rendezben van.* Andrassy Gyula grófot a kihallgatás után egy újságíró megintervjuolta.

— Kegyelmes uram, — kérdezte az újságíró — megadta ő felsége a javaslat-hoz az előzetes szankciót?

Andrassy így válaszolt:

— Csak annyit mondhatok, hogy *minden rendezben van.*

— Változtatott-e a király a javaslaton?

— Hogyan lehetne erre válaszolni, amikor még a javaslat eredeti szövege sem ismeretes.

— Nem volt szó a kiegyezésről?

— A kiegyezés szóba sem került, csupán az alkotmánybiztosítékok ügyében tettem előterjesztést.

Andrassy Gyula gróf este visszautazott Budapestre.

Közvetlenül a belügyminiszter távo-zása után Ferenc Ferdinánd trónörökös is kihallgatásra jelentkezett ő felségénél. Valószínűnek tartják, hogy a király és a trónörökös a kiegyezésről tárgyaltak.

A függetlenségi párt tagjai csak a mai lapokból tudták meg, hogy Andrassy Gyula gróf Bécsbe utazott. A belügyminiszter utazása az alkotmánybiztosítékok miatt történt. A király ma délelőtt kihallgatáson fogadta Andrassyt és szó van róla, hogy a belügyminiszter a trónörökös előtt is meg fog jelenni.

Az általános vélemény az, hogy az alkotmánybiztosítékokra nézve ez a bécsi ut döntő jelentőségű volt Andrassy Gyula grófhöz közelálló körökből a megelőző kihallgatás alkalmából tudvalevőleg az a hír terjedt el, hogy a belügyminiszter e hó 10-én, a parlament első ülésén kíván nyilatkozni az alkotmánybiztosítékokról. A helyzet most oda módosult, hogy nem 10-ére, hanem 16-ára várják az alkotmánybiztosítékok bejelentését, ugyanakkorra, a midőn a kormány a kiegyezési javaslatokat előterjeszti.

Későbbi távirat jelenti: Az *Andrassy Gyula gróf belügyminiszter által ő felségének előterjesztett, az alkotmánybiztosítékokról szóló javaslatban két fontos reform van. Az egyik egy legmagasabb jüggellen törvényszék létesítése, amely oly vitás kérdések elintézésével foglalkozna, amelyekben eddig a resszort miniszterek vagy a minisztertanács döntöttek. A második reform a közigazgatási bíróság hatáskörének kiterjesztése.*

TÁVIRATOK.

Perzsa—török háború.

Teherán, október 8. A törökök elfoglalták az Urmiától mindössze 21 kilométernyire fekvő Askerabadot. Az urmiái angol konzul már megsokallotta a törökök háborusdíját, mert tegnap Maglavába utazott, hogy ottan Tahir basa bittiszi vállal tanácskozzék. Maglava a perzsa-török határ szomszédságában fekszik. Ha tehát Tahir basa nem székhelyén, Bittiszen (körül-belül 200 km. a határtól), hanem Maglavában tartózkodik, úgy közelfekvő a gyanu, hogy ő intézi az érthetetlen perzsi hadjáratot.

A gummirádlis.

*

Aradnak, egyéb nevezetességei között, érdekes speciálitása a gummirádlis. A főváros után karcsu, elegáns gummitalpuak tekintetében első helyen állunk, illetve robogunk, bizonyosságul annak, hogy a luxus nem másodrendű szükséglet ebben a pótadóról nevezetes városban. Némi tulzással élve, a gummirádlis még a pótadónál is több, de míg az utóbbitól alig tudunk élni, az előbbi ennél fényesebben él belőlünk, akik — ha választani kell — inkább kétfogatason megyünk, mint gyalog. Hogy ebben van némi ráció, azt még például a lóvasut legutultabb hível is elismerik, noha szerintük csak egy kis lány, illetve csak egy közlekedési eszköz van és az nem a gummirádlis, nem is az autobus, hanem a csiga utó katestvére: a lófejű.

Am a lóvasut híveltől eltekintve megállapíthatjuk, hogy a gummitalpakon zajtalanul robogó közlekedési eszköz nagy és tekintélyes szerepet játszik Aradváros társadalmi életében, nem is szólva a pénztárcákról, amelyek megfordított arányban állanak a gummirádlissal: mennél inkább megteik az utóbbi, annál szomorubbán ürülnek a pénztárcák. Különben ez mindegy. Manapság gummirádlis nélkül is laposak a pénztárcák.

Hogy a gummirádlis nem éppen az utolsó nevezetesség a város látnivalói közt, azt a múlt évben megállapította nagynevű írónk, *Mikszáth Kálmán* is, aki a Neuman Dániel nász alkalmából járt Aradon. A nagy humorista konstata-talta, hogy a gummi közlekedő kocsik elegancia és könnyedség dolgában kiállják a versenyt Budapest legelőkelőbb részén, a Gizellatéren állomásozó gummikerekekkel is. Hogy, hogy nem, de valószínű, hogy a nagy író ebbeli kijelentése eljutott a bérkocsisok fülébe is és az elismerő szavak hatása alatt, minden igyekezetüket odairányezták, hogy Mikszáth Kálmánt, legközelebbi Aradra rándulása alkalmával még fokozottabb dicsőretre ingereljék.

Mint hogy a kiváló humorista — legnagyobb sajnálatunkra — belátható évtizedeken belül aligha kerül ismét Aradra és így a gummirádlisok az ő részéről nem részesülhetnek dicsőretben, a bérkocsisok megnyugtatóására, — szerénytelenül bár, — de mi vesszük át Mikszáth Kálmán szerepét és megállapítjuk, hogy a legutóbbi éven belül az aradi gummirádlisok anynyira fejlődtek, hogy — szaknyelven szólva — legalopozzák, még a legfertálymágnásabb budapesti gummitalpast is. Másról nem is beszélünk, mint a kocsisok udvariasságáról és előzékenységéről. A fővárosi gummirádlis például közismert ezen tulajdonságairól. Udvarias, előzékeny és olcsó. Nem köszön ugyan senkinek, csak főnemesektől felfelé, de ilyenkor legalább nagyot köszön. Igaz ugyan, hogy káromkodik és néha alaposan lekutyateremtézi a kocsiján helyet foglaló szerencsétlen halandókat, de kifakadásait csak éppen az illetők hallják meg, no meg az arrajárók, kívülük azonban senki. Ha például a Stefánia-uton kiabál a kocsis, úgy a Váci-köruton semmiesetre sem hallják meg, noha csupán három kilométernyire fekszik. Ilyen előzékeny a pesti bérkocsis. És emellett végtelenül olcsó. Sohasem számítja ugyanis a viteldij hatszorosát, mindig csak a háromszorosát, ám ha ennek dacára uzsorásnak nevezik, nem haragszik meg, legfeljebb feljeleníti a pasast — rágalmazásért. Ilyen jó lelkű ember a pesti bérkocsis.

További érdemeinek felsorolásától ezuttal tartózkodunk, hanem megállapítjuk, hogy az aradi gummirádlis nivója vetekedik a fővárosival.

Nem hiába nyilatkozott dicsőretleg Mikszáth: a gummitalpas legények minden ambíciója a fővárosi zsáner felé irányul. Ők is udvariasak, előzékenyek és olcsók. Ők se számítják a viteldij hatszorosát, ők nem haragszanak meg, ha az uzsorás címmel illetik őket, az ő káromkodásukat se hallani el az Andrassy-tértől a vasutállomásig, legfeljebb a városháza tanácstermébe. Udvariasak, előzékenyek és olcsók. Mikszáth Kálmán meg volna elégedve velük. Mi is me: vagyunk elégedve és épen ezért üdvözöljük — az autobuszt.

Olcsóbb lesz a fa.

Nem fenyeget fa-inség.

A drágaság oka.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 8

A hűvösre fordult őszi időjárás megint aktuálisá teszi az égető kérdést, illetve az égetnivaló kérdését: mi lesz a télen? lesz-e kőszén? lesz-e tűzifa? Nincs senki, aki aggódó félelemmel ne várná a választ ezekre a kérdésekre, hiszen mindenkit, gazdagot és szegényt egyaránt közelről érintenek. És annál fontosabbak e kérdések és jogosabb az aggodalom, mert a minden téren folyton növekvő drágaság amugy is súlyos terheket rak a megélhetés gondjaival küzdő középosztályra és ha ehhez még a szén- és fahiány és ezzel kapcsolatban a drágaság járulna, ott volnánk azon a gyászos ponton, melyet tömegnyomornak neveznek.

Aradváros lakóira s az ipari vállalatokra fölötté nagy jelentőségű dolog az, ha tényleg fainség elé néz ez a város.

Értesülésünk szerint azonban az a veszedelem, hogy fahiány lesz, ezidőszert nem fenyegeti Aradot. A legújabb hírek kedvezők. Nem fogunk szűkölködni sem szénben, sem fában. Különösen fahiány nem lesz, mert megszűnik a fenyegető fahiány oka és ezzel megszűnik az okozat is.

Fa ugyanis volt, és van kellő mennyiségben, de az általános vagonhiány miatt a legutóbbi időkig gondolni sem lehetett a szállításra. Az agrár érdekeket támogató kormány elsősorban a gabonatermelőknek juttatott vagonokat és csak a gabonaszállítás után kaptak a kereskedők kocsikat.

A kormánynak emez „atyai” gondoskodása majdnem óriási veszedelmet okozott. Ha a hűvös idő véletlenül már szeptember közepén beköszönt, akkor ma csak óriási áron lehetne fához és szénhez jutni Aradon. A veszedelem elmúlt, s amint az *Aradi Közlöny* ma a legilletékesebb forrásokból értesült, sem szén, sem fahiány nem fenyegeti a várost.

Mint közzgazdaságunk számos más ágazatában, úgy a faiparban is jelentős fordulat várható a pénzügyi helyzet tetemes javulásától. Azon a napon, amelyen a nagy hitelintézetek kilépnek, helyesebben kiléphetnek eddigi rezervátájukból és a fatermelési vállalatoknak ismét megnyitják az előbb élvezett hitelforrásokat: a faiparosoknak ismét módjukban lesz folytatni a nemrégiben megakadt erdőkiaknázást, nagyobb fatömegek kerülnek a piacra és a kínálat megnövekedésének arányában előreláthatólag aláhanyatlanak majd a faárak. Ezeknek magasságát ma

tudvalevőleg az okozza, hogy a pénzsűke és a munkahiány rendkívül megdrágították a fatermelést és hiába torlódtak föl még Aradmegyében is a fatömegek, nem volt sem pénz, sem munkás az áru elszállítására és piacra hozatalára. Remélhetőleg rövidesen leszállanak a ma még rendkívül magas faárak — 40 korona az öl tűzifa — és ezen a réven elviselhetőbbé lesz az országszerte fenyegető széniuség.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szerda: Nászinduló, szimfonia. Bemutató előadás. (Bérlet C.)
Csütörtök: Nászinduló, szimfonia. (Bérlet A.)
Péntek: Madarász, operette. (Bérlet B.)
Szombat: Madarász, operette. (Bérlet C.)
Vasárnap: Délután: János vitéz, operette. Este: Csókón szerzett vőlegény, vígjáték. (Bérlet A.)

* A város művészi ösztöndíjai. A művészeti ösztöndíjakra ma újabb pályázó jelentkezett: *Edvi Illés Jenő*, a budapesti mintarajz- és rajz tanár képző intézet növendéke, aki hatszáz korona ösztöndíjat kér a várostól. Ezt a kérvényt is, a többivel együtt, kiadják a művészeti bizottságnak, amely valószínűleg rövid időn belül határozni fog a kérvények sorsa felett.

* A „Nászinduló” bemutatója. Szerdán ismét irodalmi eseménye lesz az aradi színháznak. A francia szimfoniatermelés egyik legmodernebb darabját, a *Nászindulót* fogja bemutatni a társulat. *Henry Bataille* nek ez a négyfelvonásos szimfonia a múlt szezonban óriási sikert aratott Budapesten a Nemzeti Színházban s azóta számos elsőrendű vidéki színház is bemutatta a közönségének. Az aradi premieren a főszerepeket *Kápolnay Juliska*, *Novák Irén*, *Körössi Juci*, *Harmath Józsa*, *Keszler, Delly* és *Várnay* játsszák.

* Madarász. Az aradi színház művészetisége most programjába vette, hogy a régebbi operettirodalom elsőrendű alkotásait új betanulással és díszletekkel színrehozza. Ilyen estje lesz az aradi színháznak pénteken: *Milöcker Madarász* című operettjét adják elő, az énekes személyzet legjobb erőivel. A régi, de kedves operett kitűnő szereposztásban kerül a közönség elé; bizonyára meleg fogadtatásban fogja részesíteni.

Az északi sarkon.

A tudomány diadala

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 8.

A tudománynak ünnepe van. Ha igaz egy newyorki lap szenzációs híradása, a kutató tudomány elérte vágyai egyik legtovábbját: az északi sarkot sikerült megjárni.

Az éjjeli órákban kaptuk a londoni táviratot, hogy *Frédéric Cook az északi sarkról* közönlött drótnélküli távirton egy amerikai lap szerkesztőségét. Es holnap, mikorra a szenzációs hírt az egész világon megtudják, nem lesz emlegetetebb név *Frédéric Cook*énál. Az elismerés őszinte érzése száll feléje oda, ahol még ember nem járt.

Most, amikor az északi sarkot állítólag megtalálták, nem lesz érdektelen megemlékezni az uttorokról, kik elsőként keresték az északi sarkot. A sarkvidék tudományos kutatását már az első francia forradalom után kezdték. Angol tudósok bolyongtak először a jéggel és hóval borított tájakon, de nem jutottak messze. Ezer veszedelem között nyomultak előre, míg végre eleség fogytán vissza kellett fordulniok.

A tizenkilencedik században egymásután indultak észak felé az ekspedíciók. Sokáig nem

érkezett róluk semmi hír, legnagyobb részük eredmény nélkül tért vissza, egy részük pedig ott halt meg a sarkvidéken. Hogy ne említsünk többet, a tudományos kutatás vértanúja lett *Andrée*, a bátor léghajós is.

De hiába volt a sok riasztó példa. A déli sarkvidék hírneves kutatójának leszármazottja, az ifjú *Frédéric Cook*, nem törődve a veszedelemmel, hónapokkal ezelőtt elindult a nagy útra. Azóta már jöttek róla hírek, hogy ő is ott halt meg, hogy őt is megrette az északi sarkon az isten hidege.

A hírek valótlank voltak. *Cook* él és elérte célját, ott van az északi sarkon. Ha igaz a londoni távirat, örömmel köszönti őt az egész tudományos világ.

Vizsgálat a hegyaljai motorosnál

Szécsy főfelügyelő Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 8.

Alig egy harmad évvel az után, hogy forgalmi intézményeink felügyeleti hatósága, a vasuti és hajózási főfelügyelőség vizsgálatot vezetett az arad-hegyaljai motorosvasutnál, ma ismét Aradra érkezett *Szécsy Károly* főfelügyelő, a hatóság kiküldöttje, hogy beható vizsgálat tárgyává tegye a vasut egész üzemét, építményeit és felszerelését, sőt kereskedelmi ügyvezetését is. A vizsgálat foganatosítása ez uttal is egyenesen *Kossuth Ferenc* kereskedelmi miniszter utasítására történik, akit egyrészt *Sztankovics Miklós* máv. üzletvezetőnek lapunkban már ismertetett memoranduma, másrészt pedig azok a jelentések készítették erre az elhatározásra, amelyeket a motoros vasutnál előfordult balesetekről és visszasságokról magánosok és megyei hatóságok a miniszteriumhoz juttattak.

A forgalmi zavarok és egyéb anomáliák okainak földerítése és az erről szóló részletes jelentéstétel: ez hozta Aradra *Szécsy* főfelügyelőt, aki már a motoros juniusi vizsgálatát is vezette. De míg az előző alkalommal csak az üzemnek általánosságban való megismerésére szorított és e célból csupán három napot töltött Aradon, addig most oly alapos, mindenre kiterjedő ellenőrzési feladatot teljesít, amely legalább négy hétre városunkhoz köti. *Szécsy* munkájában támogatni fogja az aradi üzletvezetőség több főtisztviselője, akiket a motorosvasut kérésére *Sztankovics* üzletvezető tudvalevőleg már hónapokon át rendelkezésére bocsátott a részvénytársaságnak s akik ennek szolgálatában derekas működést is fejtettek ki, anélkül azonban, hogy a motorosvasut ügyeit teljesen rendbe hozhatták volna. Az egységes szakszerű vezetést nem pótolhatták az üzletvezetőség legképzettebb tisztviselőiből válogatott kiküldöttek és a vasutársaság csak nemrégiben jutott annak belátására, hogy kitűnő szakférfiúnak a vasut élére való állítása nélkül nem virágozhatik föl a valósággal közgazdasági hivatást betöltő forgalmi vállalat. Az Arad-hegyaljának megnövekedtek a személy- és teherszállítási igényei, az utasok száma egyre szaporodott és az üzleti eredmény mégis kedvezőtlen volt annak a minden szakképzettséget, széles látókört és emberismeretet

nélkülözö vezetés következtében, amely egyenesen utját szegte az intézmény előhaladásának, hatóságok és magánosok részéről való megkedveltetésének.

Az *Aradi Közlöny* egyik munkatársa ma megkérte *Szécsy Károly* főfelügyelőt, hogy nyilatkozzék mostani kiküldetésének okairól és céljairól, mire a főfelügyelő az alábbi nyilatkozatot tette:

Kossuth vizsgálatot rendelt.

— Ugyanazzal a megbízással jöttem le ma is Aradra, mint az előző alkalommal, amelyről juniusban éppen az *Aradi Közlöny* tudósította előtt már nyilatkoztam. A kormányznak az arad-hegyaljai motorosvasut igazgatóságában helyet foglaló megbízottja, továbbá megyei hatóságok és érdekelt magánfelek a vasut üzemére és egyéb dolgaira vonatkozólag olyan jelentéseket és leveleket küldtek a kereskedelmi miniszteriumhoz, amelyekből az következtethető, hogy a vasutvállalat vezetése és ügykezelése legalább is kifogás alá esik. A miniszterium áttette a hozzá érkezett panaszokat a vasuti és hajózási főfelügyelőséghez, ez pedig javasolta a miniszteriumnak, hogy foganatosítsa vizsgálatot, amely kiterjedjen a motorosvasut üzemére és berendezésére, nemkülönben pénzügyi helyzetére is.

A főfelügyelőség javaslatára *Kossuth Ferenc* excellenciája a napokban rendeletet intézett hozzánk, amelyben elrendelte a legszélesebb körű vizsgálatot és ennek vezetésével engem bízott meg. Mostani vizsgálatom több hétig fog tartani, mert ezuttal ki kell derítenem mindazokat az akár pályáépítési, akár felszerelési, vagy pénzügyi okokat, amelyek a forgalom fönnakadását, a baleseteket és az ezek révén származott elégedetlenséget előidézték. Működésében segítségemre lesznek az aradi üzletvezetőség azon tisztviselői, akik már alaposan ismerik a motorosvasut ügyeit, mert mindenik más és más reszortban nagy munkásságot fejtett ki a társaság dolgainak rendbehozatala érdekében. Ma délelőtt már eljártam az üzletvezetőséghez és felkértem az urakat a támogatásomra. Ez urak névszerint *Erdélyi Ferenc* ellenőr, aki a motoros vasutársaság könyvelését intézte, *Lederer Simon* mérnök, a motorkocsik szakértője és a Radnai-utj műhely volt ideiglenes főnöke, *Szifj Pál* főellenőr, aki a motorosvasuti forgalomról teljes tájékozottsággal rendelkezik és végül *Weil József* mérnök, a pályatest alapos ismerője.

A hiányos felszerelés.

Holnap megkezdem már a vizsgálatot, még pedig egyelőre a társaság központi irodájában. A vizsgálatra szánt idő nagyobb részét általában a központban fogom tölteni az egész ügykezelés tüzetes megtekintése végett és a vonalra csak akkor fogok kimenni, ha majd a forgalom lebonyolítását és a pályatest építését szemlélem meg, összehasonlítván az építést a miniszterium által jóváhagyott tervekkel. Főfelvizsgálatom annyiban különbözik az előzőtől, hogy ezuttal fölhatalmazást kaptam a vállalat pénzügyi viszonyairól is tájékozódást szerezni. A társaság pénzügyi ereje ugyanis szerves összefüggésben van azokkal a bajokkal, amelyek a vasutnál még a közelmúltban is tapasztalhatók voltak. Azt tartom, hogy a bajok kuforrása a jelenlegi felszerelés hiányossága, amelyet arra lehet visszavezetni, hogy a vállalatnak nincsenek meg a kellő tőkék a megnövekedett forgalomnak megfelelő felszerelés beszerzésére. A motorkocsik száma, a kitérők, a kocsijavításhoz szükséges eszközök nem elegendők a hegyaljai, igazán nagyra hivatott vasut üzemének zavartalan lebonyolítására s ezért részletesen föl fogom sorolni

azokat az okvetlenül szükséges kiegészítéseket, amelyekkel a vállalatnak majd a *miniszter utasítására* pótolnia kell a fundusát.

A kellő anyagbeszerzésen kívül különös súlyt fogok helyezni a *pályatest javítását* illető követelményekre. Ha a vonat bejárásakor arról győződném meg, hogy az építési vállalkozó cég eltért az eredeti, kormányhatóságilag jóvá hagyott tervektől és a vasut szolid építésének rovására megtakarításokat eszközölt, úgy *követelném fogom a pálya átépítését, bármint összegbe is kerüljön*. A világsi rendkívül pályamemelkedésről péleául nem tudom, hogy az eredeti tervek megengedték-e és ha az derülne ki, hogy az emelkedés csak a földhordás elmulasztásának következménye, akkor az építési vállalat természetesen köteles lesz az emelkedést a *maga költségén* eltüntetni.

A jövő munkája.

Ez a mostani vizsgálat különben azzal, hogy *Zerkovitz* Rudolfnak hivatalba lépése előtt történik, rendkívül alkalmas időben folyik. Az új vezérigazgató, akinek kiváló képességeitől szép eredményt várunk, a vizsgálatról készített jelentéséből tisztán fogja látni azoknak a sürgős teendőknél sorozatát, amelyeknek elvégzése nélkül a vállalat nem prosperálhat. De jelentéséből meggyőződik majd az igazgatóság is, hogy hiábavaló önzetlen fáradozása és munkássága, ha a társaság nem hoz anyagi áldozatokat a vasut olyatén főszerelésére és doztálására, amely nélkül a lelkes és szakavatott vezetés mellett sem tudja a vidék forgalmi igényeit kielégíteni.

E héten csak péntekig maradok Aradon, mert e vizsgálat vezetésén kívül egyéb teendőim is vannak, amelyeket szombaton és vasárnapon Budapesten el akarok intézni. A jövő héten azonban ismét lejövök és mindaddig folytatom a vizsgálatot, amíg befejezem. Az utolsó egy-két héten segítségemre lejön egy miniszteri számtiszt is, aki a könyvelés főfelvizsgálatánál és elvégzendő írásmunkáimban fog támogatni.

A vizsgálat fázisairól és részleteiről nem szolgálhatok fölvilágosítással, de ha befejeztem missziómat, készséggel tájékoztatom a közönséget érdekítő észleleteimről, — fejezte be nyilatkozatát Szécsy Károly főfelügyelő.

Vasárnap csütörtökön.

Nagy tüntető pihenés.

Rendőri brutalitások.

Arad, október 8.

Kotty Abraham ur, foglalkozására nézve lapunk barátja és mindennemű asztaltársaság tagja ma éjjelkor pihegve tárta fel szerkesztőségünk ajtáját és azokat a borzalmakat, amelyek az *Az atyaistennek se dolgozunk, alkalmi asztaltársaság* ma esti ülésén lejátszódtak. Kotty Abraham ur többes zöri köpködéssel megszakított előadása nyomán a következő tudósítást adjuk az asztaltársaság botrányáról:

Az *Atyaistennek se dolgozunk* asztaltársaság ma estére fontos ülést hirdetett. Az ülésen számosan jelentek meg, köztük *Dolcefarniente* Jakab, az ismert olasz agitátor is. Az ülés megnyitása után felolvasták a múlt ülés jegyzőkönyvét, amely heves vitára adott alkalmat. A jegyzőkönyv ugyanis azt állította, hogy a múlt ülés az összes tagok részvétele mellett folyt le. Ezzel szemben *Dolcefarniente* Jakab arra az álláspontra helyezkedett, hogy ő semmiféle részvételt nem érzett. Miután a jegyzőkönyvet ilyen értelemben módosították, áttértek az október 10-iki nap jelentőségének méltatására. *Bombaszt* Flórián szakelőadó tartalmas szavakban fejtette ki,

hogy az október 10-ikének különösen felekezeti szempontból mily lényeges jelentősége van.

— Eddig, — ugymond, — a mózes-felekezetűek szombaton, az intelligensebb vallásuak azonban vasárnap pihentek, ami megakadályozta, hogy a társadalom egységes legyen. Most azonban áthelyezzük a szombatot is, a vasárnapot is csütörtökre és így nem kétséges, hogy a társadalom egységes lesz.

— On tehát azt állítja, hogy csütörtökön vasárnap lesz? — süvített közbe *Dolcefarniente* Jakab.

— Nem! — felelte *Bombaszt* Flórián. En azt állítom, hogy vasárnap is, szombat is csütörtökön lesz. Esetleg, ha a tisztelt asztaltársaságnak nincsen ellene kifogása, a *Blaumontag* című napot is áthelyezhetjük csütörtökre. Az összes mózes és másfelekezetű ünnepeknek a csütörtöki napba való kögítése annál szükségesebb, mert például a péntek nem alkalmas erre a célra, mivel köztudomásu, hogy nagy-pénteken mossa holó a fiát, ami nem egyeztethető össze az általános munkaszünettel.

Bombaszt Flórián dörgő eljenzés közben fejezte volna be szavait, ha időközben az összes asztaltársasági tagok el nem aludtak volna. Egyedül *Dolcefarniente* Jakab maradt ébren s e kitünő tulajdonságát arra használta fel, hogy gunyos pillantásokat vetett a részvétlenség miatt első vérig sértett *Bombaszt* Flóriánra.

Az ülés már-már minden különösebb esemény nélkül fejeződött volna be, ha *Lagymatag* Huba elnök álmanban le nem esik a székéről. *Lagymatag* Huba azonban leesett s miután az anyafölddel öszszecsokolódzott súlypontját megvakarta, így szólt:

— Attérünk ezután a következő pontra, *Dolcefarniente* Jakab ur előadására, amelynek címe: Tüntető jelleggel pihenünk-e?

— Uraim, — kezdte a szónok, — mindennek lehet tüntető jelleggel kölcsönözni. Használjuk fel tehát a kitünő alkalmat, hogy ez egyszer mi is kölcsönözhetünk valamit és pihenjünk tüntető jelleggel. A rendőrség betiltotta a tüntető felvonulást, de azt nem tilthatja be, hogy október 10-ikén tüntetőleg feküdjünk az ágyban.

E szavakra egy galambósz aggastyán emelkedett fel a balkenéről és miközben torkon ragadta *Dolcefarniente* Jakabot, a következő kijelentést tette:

— A törvény nevében letartóztatom önt, mint ön- és közveszélyes izgatót!

A galambósz aggastyán e szavak után levetette parókáját és inkognitóját s a következő pillanatban egy közismert *Greenhuzsár* állott az *Az atyaistennek se dolgozunk* asztaltársaság előtt. A *Greenhuzsár* az általános választójog alapján kiválasztotta a tömegeből *Lagymatag* Hubát és *Bombaszt* Flóriánt is, akiket szintén letartóztatottaknak nyilvánított.

Erre leirhatatlan jelenet következett, melyet ezoknál fogva nem is írhatunk le. *Az atyaistennek se dolgozunk* asztaltársaság tagjai futva menekültek a rendőri brutalitás elől, amely ennél fogva rövid öt perc alatt egyedül maradt a teremben.

Eddig tartott *Kotty Abraham* elbeszélése, amelynek hitelessége minden kétséget kizár. E kizárás méltóan sorakozik a kömüvesmunkások kizárásához.

*Kotty Abraham*ot különben kilöktük, mert előadásából kiderült, hogy az elejétől végig koholmány. — zab.

EGYESÜLETI ELET.

(—) Az „*Asztalos Sándor Társaság*“ e hó 9-én szerdán este 8 órakor a Kánya féle színházi sörccsarnokban rendes heti értekezletet tart, melyre a tagokat ez uton hívja meg az elnökség.

(*) *Felozó* egyesület. Az aradi iparosok rokkant egyesülete még augusztus 4-én tartott közgyűlésén kimondta, hogy feloszlik. Erről az egyesület most értesíti a tanácsot, azzal a kérelemmel, hogy a szokásos vizsgálatot rendelje el.

A bepörölt Rotschild.

Egy télikabát, 640 korona és a többi.

A pénzkirály jövedelme.

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesülése. —

Arad, október 8.

A hitetlenek, kik tagadják, hogy történnek csodák, szálljanak magukba, hintsenek hamut a fejükre. És lássák be, hogy igenis vannak még csodák, melyek csodálatosabbak még az evangéliumbelieknél is. A toll megáll egy percre, a tinta összefolyik, mikor le kellene írni a csodák csodáját: *Rotschild* Albert báró ellen rendes polgári keresetet indítottak egy télikabát és 640 azaz *hatszáznegyven korona erejéig* Isten bizony.

A keresetet pedig nem indította más, mint a báró volt komornyikja, *Sinzalek* Pál, akit szolgálatából rövid uton elbocsátottak. A komornyik erre 4000 korona végkielégítést kért és kéthavi fizetése és egy télikabát erejéig polgári pört indított volt gazdája ellen, aki békés uton nem volt hajlandó fizetni.

Tegnap volt ez ügyben a tárgyalás a wledeni járásbírószágon. A tárgyaláson természetesen *Rotschild*nak csak ügyvédje jelent meg. A tárgyalás lefolyásáról a következőkben tudósítunk:

A bíró a feleknek azt az ajánlatot tette, hogy egyezzenek ki 500 koronában.

A *panaszos*: Ötszáz koronát nem fogadok el. A báró ur nekem olyan végkielégítést ígért, amely méltó egy *Rotschild*hoz. Ilyen krözüstitől nem hagyom magam ötszáz koronával lekenyerezni.

A bíró: A báró nem tud arról, hogy ilyen ígéretet tett volna.

A *panaszos*: Akkor jöjjön ide maga a báró és mondja ezt a szemembe!

A bíró: Itt a képviselője, miért jöjjön ő maga?

A *panaszos*: Ugy? Hát *Rotschild* kivétel? Neki nem parancsol a törvény?

A bíró: A törvény előtt mindenki egyenlő, de ez polgári per, melyben őt nem lehet a megjelenésre kényszeríteni.

A *panaszos*: De én követelem, hogy eljöjjön.

A bíró: Az az én dolgom. Az ő képviselője kijelenti, hogy a négyezer koronás végkielégítés nem is olyan sok, erre szakértők kihallgatását kéri, szakértőkül pedig a főuri szolgák egyletének akármelyik tagját és egy főurat nevez meg. Azonkívül kéri annak hivatalos megállapítását, hogy *Rotschild* Albert bárót évi 50 millió korona jövedelem után adóztatják meg.

Stein Adolf dr. (a báró ügyvédje): Hallatlan! Honnét tudja ezt? Kijelentem, hogy ez hazugság.

A *panaszos*: Bizonyos, hogy a bárónak 1800 millió korona vagyona van.

Ekkor a felek a télikabátra vonatkozólag, melyet a szolgálta a báró házirendje alapján követelt, abban egyeztek meg, hogy *Sinzalek* lemond róla, viszont *Stein* dr. elengedi a költségeit, egyebekben folytatták a tárgyalást, melynek tovább menete a körül forgott, vajjon ígért-e a báró egy *Rotschild*hoz méltó végkielégítést.

A báró intendánsa vallomásában kijelentette, hogy „a báró semmiesetre sem használhatott ilyen öntelt s avakat.“ Több tanu kihallgatása után a bíró a tárgyalást elnapolta és elrendelte *Rotschild* Albert báró megidézését. Tehát most maga *Rotschild* fogja eldönteni, vajjon használta-e az „öntelt“ szavakat.

A kiegyezés és a pártok.

Kossuth Fic a függetlenségi párt előtt, Darányi az alkotmánypártt nyilatkozott a kiegyezésről, amely szerintük kielégítő előnyös. A kiegyezést különben ma aláírták s az csak miniszterek vissza is utaztak Bécsbe.

Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 8.

A Benediktformula.

A miniszterek egész kiegyezést ma délelőtt revideáltákunkájukkal délután kétórákor elkészültük ezután eltávoztak a miniszterelnöki tából, azzal a megállapodással, hogy egész kiegyezési szerződést délután négyórákor mindkét részről aláírják.

Délután négyórákor ez az aktus végbe is ment. A kiegyezési szerződést a magyar kormányról Wekerle Sándor miniszterelnök és ügyminiszter, Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter és Darányi Ignác földművelésügyi miniszter írták alá. Osztrák zról a kiegyezési szerződésen báró Beniniszterelnök, Forscht kereskedelemügyi miniszter, Koritowszky pénzügyminiszter Derschatta vasutügyi miniszter és Auerg földművelésügyi miniszter szerepel. Az osztrák miniszterek a megállapodás szerint az est folyamán külön vona visszautaztak Bécsbe.

Ma egy újsó megkérdezte Szerényi József állarkárt, megfelel-e a valóságnak, hogy a bankkérdésben elfogadott formulát Benedikt bécsi N. Fr. Pr. igazgatója szerkeszte és ajánlotta fel a két kormánynak. Szerényi a kérdésre így válaszolt:

— Ebben ügyben forduljanak magához Benediktához. Én becsületszavamat adtam, ha a kiegyezés körüli kérdésekről és rótekről nem nyilatkozom és becsületszavamat még is fogom tartani.

Magyar politikai körökben az a hír tartja magát, hogy a bankformulát tényleg Benedikt érkesztette és szombaton közölte ezt Sieardt osztályfőnökkel. Szombaton délelőtt Siehardt beszélgetést folytatott telefon Benediktrel, mint most kiderült, ebb az ügyben.

Egy magyar miniszterhez, aki nem vett részt kiegyezési tárgyalásokon, ma a függetlenségi pártban kérdést intéztek: igaz-e, hog felemelték a kvótát.

— A lóta megállapítása nem a kormány, hanem a regnikoláris küldöttség feladata, éső esetben pedig a király állapítja meg — válaszolt a miniszter.

— Ht a kvóta-bizottság fel fogja-e emelni kvótát, — kérdezték ezután a minisztert.

— Azt nem tudom, hogy a kvóta-bizottság mit fog proponálni — volt a válas.

A hangulat.

Tegnap még a késő esti órákban is lázasan dolgoztak a szakelődök a kiegyezés szövegezésén és ezt a munkát folytatják ma is. Az érdeklődés külső jelei persze alaposan megcsappantak. A miniszterek fogatai ott állanak ugyan még a miniszterelnöki palota udvarán, de az érdeklődők eltűntek, az újságírók nagy csapata nem jött el.

Tegnap az a hír terjedt el, hogy Wekerle miniszterelnök Bécsbe utazik. Ezt a

hírt egyelőre megcáfolják, de politikai körökben egészen bizonyosra veszik, hogy a két miniszterelnök, Wekerle is, Beck is legközelebb megjelennek a királynál és részletes jelentést tesznek a kiegyezésről.

A mi a hatást illeti, Bécsben szinte kitörő örömmel fogadják még most is a megegyezést. Budapesten nyugodtabban, sőt szkeptikusabban itélik meg a helyzetet, de itt is, meg a függetlenségi párt szélső elemei közt is az a vélemény, hogy az ország nyugodt gazdasági fejlődése szempontjából a differenciák békés elintézése szükséges volt.

A kiegyezés most lefolyt zárótárgyalásai tiz napig tarthattak. Hogy a két miniszterelnök milyen munkát végzett, az szinte hihetetlen. Az előadók közül Popovics pénzügyi államtitkár volt a legjobban igénybe véve, azután Szerényi államtitkár. A tárgyalások befejeztével most legszivesebben mindnyájan szabadságra mennének, de az természetesen lehetetlen a parlament kezdődő munkája miatt.

Kossuth a kiegyezésről.

A függetlenségi párt ma este Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter előnklets alatt értekezletet tartott, amelyen Kossuth a kiegyezésről érdekes kijelentéseket tett. Napirend előtt az elnök kegyeletos szavakban emlékezett meg az időközben elhunyt Károlyi Istvánról és Steiner Károlyról, akik rendületlen hívei voltak a függetlenségi eszméknek. Ezután Kossuth Ferenc a kiegyezésre vonatkozólag a következő kijelentéseket tette:

Erzi, hogy röviden bár, de szólnia kell az immár megkötött kiegyezésről. A kormány a hosszura nyult tárgyalások alatt nagy és nehéz munkát végezett, de most, hogy e munkát befejezte, fölemelt fővel járhat, mert hazafias kötelességét híven teljesítette. A kormány helyzete rendkívül nehéz volt. Amig mögöttünk egy nehéz viszonyok közé jutott ország állott, szemben velünk egy erős állam, amely azzal az erős elhatározással ment a küzdelembe, hogy előnyeit még a legnagyobb nehézségek árán is megtartja, illetve megszerzi. A mi támaszunk ezzel szemben alig volt más, mint hazafiságunk nagysága, állhatatosságunk és törhetetlen lelkesedésünk.

A kormány elnöke e hó 16-án fog nyilatkozni a képviselőházban a kiegyezésről és így ennek a nyilatkozatnak nem akarnak elébe vágni, annál kevésbé, mert a király még nem ismeri, nem hagyta jóvá a megkötött szerződést. Ilyképen csakis általánosságban nyilatkozhat, de annyit már most kijelenthet, hogy a magyar kormány olyan kiegyezést kötött, amelynek részletei becsesek, jelentékenyek és siker szempontjából számosak. Természetesen az osztrák kormány is érvényesített megfelelő számú előnyt, de ez másképp nem is lehet.

Ha mérleget készítünk a kiegyezésről, megállapíthatjuk, hogy ez kielégíti igényein-

ket. Kedvező minden szempontból politikaiból és közgazdaságból egyaránt, sőt a függetlenségi párt szempontjából is előnyös.

Az új szerződésben nemcsak a már ismert közjogi vívmányok foglaltatnak, hanem számos igen fontos vívmány is van, amelyek előre viszik közgazdasági életünket. A közjogi vívmányok mellé jelentékeny közgazdasági eredmények sorakoznak és így nincs jogunkban sajnálni az ellenértékeket, amelyeket Ausztriának cserébe kellett adni.

Mérlegelés dolga megállapítani, hogy az új szerződésben Magyarország avagy Ausztria érdekei vannak-e jobban biztosítva. Kossuth állítása szerint az a rész, amelyben a mi javunkra szóló eredmények sorakoznak, többet ér.

Mindezekhez hozzáadandó azon tény is, hogy a bankszabadság meghosszabbításának a kereskedelmi szerződésekkel való összekapcsolását, dacára a nagy erőfeszítésnek, amelyet az osztrák kormány annak érdekében elkövetett, sikerült meggyújtani. Az osztrák kormány ezen szándéka a mi szilárd ellentállásunkon megtört. A bank ügye ki lett kapcsolva és a parlamentek elhatározására bízva.

Többet nem mondhat, de amit mondott, az, úgy hiszi, általános meglepéssel fog találkozni. Kéri a párt bizalmát a kormány számára, amely erőt ad további feladatainak teljesítésére.

Berekesztik az ülésszakot.

Kossuth beszédét a párt nagy tetszéssel fogadta. Utána Justh Gyula, a képviselőház elnöke bejelentette, hogy az október 10-iki ülésnek egyetlen tárgya a következő ülés tárgysorozatának megállapítása lesz. Valószínű, hogy az első ülésszakot már október tizenegyedikén berekesztik és a második ülésszakot e hó 12-én megnyitják, amikor is megválasztják a Ház tisztviselői karát, 14-én pedig a bizottságokat, amelyeket még aznap osztályokba fognak sorozni.

Kossuth Ferenc indítványozza, hogy a párt a kandidáló bizottságot rögtön válassza meg. Szerinte óhajtandó volna, hogy minden képviselő csak egy bizottságba jusson, olyan formán, hogy mindenkinek munkája legyen. Két vagy több bizottságba csak az esetben jusson be egy képviselő, ha az elkerülhetetlen.

A párt Kossuth indítványát határozattal emelte.

A kandidáló bizottságba a következők küldettek ki:

Kossuth Ferenc, Apponyi Albert gróf, Holló Lajos, Tóth János, Gaál Gaszton, Babó Mihály, Szentiványi Árpád, Hoitay Pál, Okolicsányi László és Nagy Emil.

Az alkotmánypárt.

Az alkotmánypárt ma este szintén értekezletet tartott, amelyen Darányi Ignác földművelésügyi miniszter a kormány nevében kijelentést tett a kiegyezésről, amely már egész komplexumával együtt aláíratott. A kiegyezés — ugymond — nagy nehézségek között jött létre. Részleteiben nem, csupán egészében, összességében szabad és lehet megbirálni a kiegyezés tartalmát, amelynél még fontosabb a kiegyezés ténye, mert ez véget vet hosszú évek bizonytalanságának. A kiegyezés csak holt betű, annak fogamatot az élet ad. Teljes fogamatja a most megkötött kiegyezésnek csak akkor lesz, ha a két állam között

meglesz a kölcsönös lojalitás, ellenséges érzületek nélkül.

A tetszéssel fogadott beszéd után *Szell Kálmán* szólalt fel. Szerinte a kiegyezés megkötése végét vetett annak az ádáz harcnak, amely mindkét állam erejét sorvasztotta és lekötötte. Megszűnt a bizonytalanság, amely földulással fenyegette az országot. Ez magában véve alkalmas, hogy örömet és megnyugvást keltsen. Az alkotmánypárt bizalommal kísért a kormány működését és most megállapíthatja, hogy várakozásában nem csalódott. *Reméli, hogy a kiegyezés tartalmi eredményében sem fognak csalódni.*

Az alkotmánypárt mindenkor az ország jogait és érdekeit tartja szem előtt és ezen szempont szerint oly alapon kívánja az ország viszonyainak rendezését, amely nyugodt fejlődést biztosít, másrészt felszabadítja az országot és kölcsönösen elsimitja az érdekellentéteket. Egyfelől örömmel és megelégedéssel fogadja az elért eredményt, másfelől elismeréssel van azok iránt, akik buzgón és önfeláldozóan működtek a magyar szempont érvényesülése érdekében.

Aláírták!

A kiegyezési szerződést, nem délután négy órakor, hanem este nyolc óra öt perckor írták alá. A késedelemnek az volt az oka, hogy a nyomtatványokon sok korrigálni való akadt. Amikor a nyomtatványok elkészültek, a két kormány tagjai bevonultak a vörös szalonba, ahol Beck Wekerle mellett foglalt helyet. Négy törvényjavaslatot és tizenöt mellékletet kellett aláírniok, vagyis összesen *kilencven* aláírással volt szükség. Elsőnek a szerződést Wekerle írta alá, utána Beck és a többiek. Az osztrák miniszterek este negyedtizenegy órakor külön vonaton visszautaztak Bécsbe. Velük ment *Wekerle Sándor* és *Szerényi József* is. A magyar miniszterelnök holnap kihallgatásra megy a királyhoz és tárgyalni fog *Aerenthal* közös külügyminiszterrel is, de péntek reggelre visszatér, hogy jelen legyen az első ülésen.

A pinkahós házasodik.

Levél Amerikából.

Mese a hű szerelmesről.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 8

Amerika megint új életet ad egy embernek, akit itthon az urhatnomság letéritett a becsület utjáról. Az újvilágban nem ismerik, vagy elfelejtik a múltat. És megbocsátanak azoknak, akik bűnükért vezekelni akarnak. A letört ember, kinek Amerika adott erőt az új élethez *Spitz Ede*, a Lipótvárosi Kaszinó híres pinka-esetének főhőse. Spitz levelet írt Budapestre egyik ügyvéd barátjához. A levél Buenos Ayresből van szeptember hó 1-éről keltezve s nyolc, sűrűn teleírt oldal. Tartalma nagyjából család ügy, s csak közbeékelve emlékszik meg a multról a kaszinó bujosója.

Ez a rész így hangzik:

Néhány ezer forintot hoztam magammal. Testvérbátyám kölcsönpénzét. És nem hoztam magammal gyűlöletet azokkal szemben, akik bajba kergettek és vesztetést okoztak. Pedig vártam a mentőkezet akkor is, mikor erre nekem volt szükségem. Ezek a kezek mindig

nyitva voltak, mikor tőlem vártak és kaptak segédelmet kisebb-nagyobb kölcsön fejében s amikor én még az ő becézgetett Eduuk voltam. De hát én már letört ember vagyok s ha panaszkodnám vagy gyűlölködném, csak még jobban lesujtanának reám az én jóbarátaim, a ritka erkölcsősök . . .

A fizetésemből meg pénzem kamataiból meg tudok élni tisztességesen s társaságom is kerül, mert igen sok magyar ember élt, akik bár tudják, ami velem történt, szívesen érintkeznek velem. Ami a levélírással kapcsolatban s ami miatt téged, egyetlen védelmezőmet most zaklatlak, az, hogy szerezd meg . . . kasszony születési, illetőségi és erkölcsi bizonyítványait, azokat fordítsd le és hiteleslítsd az argentinai konzulátussal s küld azonnal ide. Nőül akarom venni, akit Budapestről *magammal hoztam* és aki követett a bizonytalanságba.

Költségeid fedezésére bankom husz fontot utalványozott. Melegen üdvözlöl és könyezve gondol rád barátod, *Ede*.

Változások az aradi butorszövetkezetben.

Nincs többé fióküzet!

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 8

Az Aradi Butorkészítő Iparosok Szövetkezte mindjárt megindulása után olyan keretben kezdett működni, amely a különben igen szépen működő iparvállalatra súlyos terheket rótt. Egymásután létesültek a fióküzetek, melyek közül különösen a *marosvásárhelyi* és a *brassói* olyan nagy arányúak voltak, hogy méltó konkurrensai lehettek az említett városok butorgyárosainak. A széleskörű terjeszkedés azonban hovatovább egészségtelen állapotokat teremtett, neha az aradi szövetkezet vezetője, *Székely Ferenc* a szövetkezet érdekeinek rovására is forszirozta a terjeszkedés politikáját, főleg azért, hogy rokonait jó állásokba helyezhesse el.

Az aradi szövetkezet tagjai végre is beláták, hogy a folytatott politika a vállalat kárára megy. Így történt, hogy először a brassói fióküzetben adtak tul, most pedig megszabadultak az utolsó fióküzettől is: eladták a marosvásárhelyi raktárt. A vevő pedig nem más, mint *Székely Ferenc*, aki vejével, *Réti Ernővel* együtt átvette a marosvásárhelyi üzletet s egyúttal természetesen megvált eddigi állásától is.

A butorszövetkezet működésében, amint a külső jelek mutatják, *Székely Ferenc* távozásával új, egészséges és nagy reményekre jogosító éra kezdődik. A volt üzletvezető helyét *Flaschner* főkönyvelő vette át, aki üzleti képzettségén kívül kellő mérséklettel is rendelkezik, hogy a nagy körütekintést igénylő vállalat ügyeit vezethesse. Betöltötték az elnöki állást is, amely eddig gazdalan volt. A szövetkezet elnöke *Hánn Alajos* mérnök lett, alelnökül pedig *Sági Henrik* nyerte meg az igazgatóságot.

Ezek a változások a butorszövetkezet iparosainak szempontjából határozottan nagy jelentőségűek. Akik eddig aggodalmaskodva réztek azt a külterjes gazdálkodást, amelynek inau gurálója *Székely Ferenc* volt, azok bizonyára jóleső megnyugvással veszik most tudomásul, hogy a szövetkezet visszatért eredeti céljához, amely kizárólag a kisiparosok érdekeit szolgálja. A butortermelőknél ez az egyesülés sikerrel küzdött le olyan nehézségeket, amelyekkel az egyes kisiparosok magukra hagyatva a mai

súlyos hitelviszonyok mellett nem tudtak volna megbirkózni és ezért is annyira a szövetkezet, mint inkább rélt iparosai szempontjából örvendetes, ha új vezetőség biztató jelenségek között kegy sokat ígérő működését.

A vörösütörtök.

Justh Gyula a munkások.

A megbén főváros.

— Az Aradi Közlöny-ati értesülések. —

Arad, október 8.

Holnapután reggélőszönt reánk a vörös csütörtök: az ág munkásainak ugyszólván mutatvár erőpróbája. A vidék nem fogja erősérezni a szervezett munkásság munkintetését; az újságok ugyan nem jelek meg 10-ikén reggel, de egyebekben a műhelyekben is sok helyütt folya munka. Annál erősebb hatása les munkásság tüntetésének a fővárosban, hol valósággal megbénul egy napra a ágvárosi élet.

A készülődésekről a bi tudósításunk szól:

Aradon.

Tudvalevő, hogy az a munkások holnapra, a hó 9 ikére tüntetőfelvonulás engedélyezését kérték a rendőrség *Green Nándor* főkapitány azonban a bejeést nem vette tudomásul s erről az alábbi tározatban értesítette a bejelentőket:

Véghatározat

Szilágyi István és társai ad lakosoknak azon bejelentésére, hogy 1907. október hó 9 én esti fél kilenc órakor általános titkos választási jogért jelző táblák kintetű felvonulást szándékoznak rendezni, rtesitem bejelentők képviselőtében *Szilágyi Ivánt*, hogy a jelzett tüntető körmenetet *megem engedem*, figyelmeztetem a bejelentőket, gy a tilalom dacára rendezett tüntető körmenet, felvonulást, tüntető sétát szükség esetén *kartalommal fel fogom oszlatni* s a rendezésért felelős sorban a bejelentőket fogom felelősségreonni.

Indokok:

1907. október hó 9-én este fél kilenc órára tervezett tüntető körmenetet azért nem engedélyezem, mert alaposan tartani lehet attól, hogy a város lakosságának nyu alá, a város közrendje és közbiztonsága megzavaratik, mint-hogy az összlakosság nyugalmának közrendnek, közbiztonságnak biztosítását és megtartását sokkal fontosabb érdekek tartom, int a lakosság egyrészenek, amely kétségtenül az összlakosságnak kisebb részét képezi, oly célú és irányu kívánalmát, amely tüntetésen nyilvánul és amelynek következménye a közrend, köznyugalom, valamint a közbiztonság megzavarása lehet; a tüntető felvonulást, körmenetet és a szabadforgalmat és közlekedést gátló tüntetősétákat beültanom kellett.

Green Nándor, s. k.
h. főkapitány.

Az aradi munkások október 10-ikére is elentettek be tüntető felvonulást és népgyűlést. Ezeknek engedélyezése felől holnap határoz *Green Nándor* főkapitány helyettes.

A felvonulás.

Justh Gyula, a képviselőház elnöke, ma a fővárosba érkezett és azonnal a képviselőházba ment, ahol október 10-ére való tekintettel különféle intézkedéseket tett. A képviselőház elnöke a szocialisták felvonulására vonatkozólag kijelentette, hogy az nem egyéb, mint a *parlament sz bad tanácskozásának illuzóriussá tétele*. Kijelentette *Justh Gyula*, hogy *szívesen fogadja* a szocialisták küldöttségét és átveszi tőlük az általános választói jog behozatalára

vonatkozó körvényt, de erre *érdemleges választ* a küldöttségnek *nem adhat*.

Az október 10-iki általános munkaszünet az előkészületek után ítélve nagy horderejű lesz. A fővárosi fuvaros kocsisok ma szintén bejelentették a felvonuláshoz való csatlakozásukat, aminek következtében október 10-én *tejet sem lehet majd kapni* a fővárosban. A nagy munkaszünet napján szünetelni fog a házi szemétnék a házaktól való kifuvározása is.

A rendőrség abban a reményben, hogy a munkások nem vesztik el higgadságukat, nem tesz nagyobb előkészületeket. A rendre a szocialisták részéről karszallagos rendezők fognak felügyelni, akik jól állnak a rend fentartásáról. A szocialista vezető emberek tegnap még azt tervezték, hogy a munkásokat kettős-hármas csoportokban fogják a parlament elé vezetni, ma azonban erről a szándékukról *lemondtak*. A szociáldemokrata párt vezetői intézkedést tettek, hogy a parlamentbe menesztendő küldöttség állandó összeköttetésben lehessen a párt központjával, amire azért van szükségük, hogy a küldöttség útjának eredményét *azonnal* közölhessék a munkásokkal. A népgyűlés által elfogadott határozatot pénteken reggel teszik közzé, azzal, hogy ennek érvényre juttatása érdekében a *pártvezetőség teszi meg a további intézkedéseket*.

Az éhes város.

A budapesti sütők és pékek ipartestülete kimondta, hogy e hónap kilencedikén este a pékmesterek üzletei zárva tartandók. Ugyisztén csukva lesznek a péküzletek csütörtökön és az estszürkület beálltával, körülbelül hat órakor nyílnak csak meg a közönség liszt-szükségletének kielégítése céljából.

Kenyér és egyéb péksütemény tehát szerda estétől péntek reggelig nem lesz a főváros területén. A közönség jól teszi tehát, ha a kenyeret már a holnapi nap folyamán, legkésőbb estig hatig beszerzi a péküzletekben, ahol természetesen ezen a napon a nagy keresletre való tekintettel sokkal többet fognak előállítani a szokottnál. A kisebb vendéglősök egyesülete azzal a kéréssel fordult a sztrájkvezetőséghez, hogy törzsvendégeiket hozzátartozóik segítségével zárt ajtók mögött szolgálhassák ki. A válasz ezideig nem jött meg. Minthogy a főzsemélyzet is mellőzi a munkát, a nagyobb vendéglő helyiségekben teljes gyomorszünet áll be.

Ami a mozgó élelmiszer-árusok dolgozásáról való híresztelést illeti, arra nézve kijelenti a pártvezetőség, hogy ez nem igaz. Aki tehát nem akar éhezni csütörtökön, jó előre gondoskodjék élelméről.

A mészárosok csütörtök d. e. tíz óráig szolgálhatnak ki.

A kávéházak munkaszünetéről sok hír került forgalomba. Mint értesülünk, a kávéházak szerdán egész nap és egész éjjel nyitva lesznek. De becsukják őket október tizedikén, csütörtökön reggel hat órakor és nem nyitják ki, csak pénteken reggel hat órakor.

A kasszírnök is!

A kasszírnök is készülnek résztvenni a menetben. Minden szervezet „kávéházi főirónó” csütörtök reggel fél nyolc órakor megjelenik a Némunkások Szakegyesületében (Aggteleki utca 2. szám) és innen indul a tüntető menet.

A német zsidó jargont beszélő munkások vasárnap délelőtt a Teleki-téren tartottak nyilvános gyűlést az általános választójog érdekében. A gyűlés megállapította, hogy a gazdasági viszonyok fejlődése őket is kiszakította évezredes zárkózottságukból. A szociáldemokrácia világánál felismerik osztályhelyzetüket és csatlakoznak a proletáriátus világküzdelméhez. Ezért elhatározták, hogy október 10-én nem dolgoznak és résztvesznek a tüntető felvonulásban.

HIREK.

Október tizedike.

— Hát szünetel egy nap a munka —

Szól a közömbös idegen . . .

A tüntetés mindenkit izgat,

Csak én dalolom hidegen :

— Megáll a gép, megáll az élet,

Nagy tüntetés lesz, anyó! szent,

S hogy minden munka szüneteljen,

Dolgozni kezd a — parlament.

Mdkvirág.

A numerus clausus.

Arad, október 8.

Rövidesen oda jut a világ, hogy minden ember külön jogtanácsost tarthat magának. Nem azért, mintha kilátás lenne arra, hogy az embereknek, akik klienseknek születtek, jobban fog menni, hanem azért, mert annyi lesz az ügyvéd, hogy mindegyikre körülbelül csak egy-egy kliens jut. És amelyik annyit se kap!

Az ügyvédek mértéken túl való elszaporodása már nem pusztán frázis. A kereset csökkenése legjobban olyankor nyilatkozik meg, amikor egy-egy, az átlagos ügyvédi jövedelemnél jóval kisebb díjazású állásra tömegesen pályáznak a jogászok, ügyvédek. Így, hogy egész közel álló példát említsünk: az aradi kerületi munkásbiztosító pénztár titkári állására, hir szerint, öt, régi gyakorlattal bíró aradi ügyvéd is pályázott, nem is szólva a tucattal levő ügyvédjelölt jelentkezőkről. Ez és sok egyéb az ügyvédi kereset erős megcsappanását jelenti, a mi viszont a perviselők mértéktelen elszaporodásának a következménye.

Ezek a körülmények viszik az ügyvédek tanácskozásai elé, mindegyre nagyobb erővel, a numerus clausus kérdését. Az országos ügyvédgyűlés mai napján szenvedélyes vitát kavart az a kérdés, hogy az ügyvédek száma megszoríttassék, vagy sem. Hogy a probléma hódít, annak élénken jellemző bizonyossága, hogy Pollák Illés, aki egyáltalán nem tartozik a konzervatív emberek közé, maga is a numerus clausus mellé állott.

Az országos ügyvédgyűlés ötvenhárom szavazattöbbséggel elvetette a numerus clausust. Az ügyvédek száma ezután se lesz korlátozott, a minnek folytán ezután még több lesz, mint eddig volt.

És ez a határozat helyes volt. Nem mintha kívánatos lenne az ügyvédeknek eddigi arányu szaporodása; hanem azért, mert a multba való visszatérés lenne, ha az emberek szabad akaratát bilincsből akarnák verni. A numerus clausus azért meglesz. Megcsinálja maga az élet. A pályára, amely a kegyeret mind soványabbul adja, amely e bőjtös kereset mellett a társadalmi reprezentálás terheit egész súlyukkal zudítja a pályánlevők nyakába, lassanként kisebb lesz a tódulás. Lehet, hogy addig, a míg ez bekövetkezik, a csalódott egzisztenciák egész sora pusztul el, de akkor a numerus clausus legalább erősen meg lesz alapozva. És ha ez a numerus clausus bekövetkezik, nem-

csak az ügyvédi keresetnek fog használni, — de talán levesz egy keveset abból a rossz hírünkéből, hogy anynyirá keresztülkasul prókátor-nemzet vagyunk.

Az október tizediki általános sztrájk miatt a lapok sem jelenhetnek meg. Miután a munkabeszüntetés a lapokra nézve már október 9-én, szerdán este 6 órakor kezdődik, lapunk legközelebbi száma pénteken reggel jelenik meg.

— A király állapota. Bécsből táviratozzák: A király állapotára vonatkozólag nincs jogsultsága az aggodalmas feltevéseknek. A király könnyű rosszullét miatt a fejedelmi látogatások befejezése után indítatva érezte magát arra, hogy némi időt szenteljen a pihenésnek és ez okból Schönbrunnban maradt. Ez az állapot azóta nem változott. Az általános kihallgatásokat október havára lemondták és a király a spanyol királyi pár Bécsben való fogadásán sem fog résztvenni, mely okból az udvari ünnepek a schönbrunni kastélyban fognak lefolyni. Az összes kormányügyeket azonban a király teljesen akadálytalanul intézi. A király holnap fogadja a két miniszterelnököt, kik a kiegyezés megkötéséről fognak jelentést jenni. Paar főhadsegéd az ügyvitel megkönnyítése végett Schönbrunnba költözött át.

— Monika hercegnőt kiadják. Firenzéből táviratozzák: Itteni hírek szerint a szász kormány és az olasz kormány között megállapodás jött létre, amely szerint az olasz kormány *kiszolgáltatja* a kis Monika hercegnőt a szász udvarnak. A hirt még nem erősítették meg.

— A rektor és az utólagos egyetemi beírások. A budapesti tudományegyetemen az új iskolai évben oly nagy volt a hallgatók torlódása, hogy egy részük a rendes időben nem iratkozhatott be és ezeket a tanulmányi és fegyelmi szabályzat alapján az a veszély fenyegette, hogy a folyó félévben nem folytathatják tanulmányaikat. Török Aurél dr., az egyetem rektora, hogy az egyetemről künnrekedt ifjakon segítsen, kivételes intézkedéseket tett, amelyek lehetővé teszik, hogy a kiszorult egyetemi polgárok most utólagosan beiratkozhasanak és így zavartalanul folytathassák tanulmányaikat.

— Podmaniczky Frigyes nagybeteg. Mint budapesti tudósítónk jelenti, Podmaniczky Frigyes báró, a néhai szabadelvűpárt volt elnöke, hetek óta súlyos betegen fekszik és felgyógyulásához kevés remény van. Az agg politikus hónapok óta asztmában szenved, amely az utóbbi napokban annyira fokozódott, hogy ágybadöntötte a néhai szabadelvű párt érdemes elnökét. A baj annyira előtérbe lépett, hogy az orvosok ma lemondtak Podmaniczky Frigyes életéről. A nagybeteg főur ma reggeltől délig eszméletlen állapotban volt és délben, amikor magához tért, kínzó fájdalomról panaszkodott környezetének. A katasztrófa minden percben bekövetkezhetik.

— Nagy uzsoraügy a fővárosban. Budapesti tudósítónk táviratozza: A fővárosi rendőrség tegnap óta egy nagy uzsora ügyben folytat vizsgálato, amelynek szereplőit egyelőre titkolják. A feljelentő egy *huszárfőhadnagy*, a vádlott egy ismert pénzügynök, akinél ma házkutatást tartottak, holnap pedig valószínűleg *letartóztatják*.

— A templom betörői. Megemlékeztünk arról a szenzációs letartóztatásról, amely tegnap történt a franciaországi Clermont Ferradban. A párisi rendőrség hosszabb megfigyelés után

letartóztatta a város egyik legtisztelendőbb urnőjét, *Thomasnét*, egy nagy gyártelep tulajdonosnőjét. A dugsgazdag özvegyurinőről, valamint fiáról, *Anthón Thomaszól*, akit szintén letartóztattak, kiderült, hogy templomrablást követtek el. A házkutatáskor levelet találtak angol mükereskedőtől, melyekben 12.000 frankot ígértek a templomi kincsekért. *Thomasnét* és fiát ma kihallgatták és az utóbbi nagyon érdekes vallomást tett, amelyben elmondta, hogy mi vitte őket a templomrablásra. *Anthón Thomasnak* az egyházi javaknak az állam által való kisajátítása alkalmából, rendkívül értékes gondolata támadt. Megtalálta a módját annak, hogy miképen lehet a templomi kincseket megszerezni. Ajánlatot tett néhány plébánosnak, hogy az értékes kincseket cseréljék ki hűen utánczott hamisítványokkal. Ilyen módon tetemes összegre tett szert, mert vagy harminc plébános elfogadta az ajánlatot. A templombetörést azért követték el, mert a kincseket nem lehetett csere újján megszerezni, mivel ezek nagyon nehezen lettek volna utánczhatók. *Thomas* vallomása folytán több plébános is a vádlottak padjára került.

— **Halálozások.** *Ortel* Károly mézeskalácsos október 7-én 64 éves korában elhunyt. Temetése szerdán délután 3 órakor lesz — *Gyürki Gyürky* Gábor nyug. kincstári i-pán október 7-én 72 éves korában elhunyt. Szerdán délután 4 órakor helyezik örök nyugalomra.

— **Megszökött elmebeteg.** A temesvári helyőrségi kórházba már régebben két elmebeteg rabkatonát szállítottak be az aradi katonai fogházból, *Buzán Józsefet* és *Szeless Gyulát*. Mindketten a szegedi 46. gyalogezred közlegényei és megfigyelés végett kerültek a helyőrségi kórházba. Tegnap este felé mind a ketten megszöktek. Feltörték a megfigyelési osztály ajtaját és feltűnés nélkül távoztak el a kórház főkapuján. Szökésüket csak akkor vették észre, mikor ma reggel az orvosi látogatás ideje elkövetkezett. Most aztán mindenféle keresik a szökevényeket.

— **Egy játékos, aki veszt.** Budapesti tudósítónk táviratozza: *Véghelyi* Károly fővárosi mérnök évek óta szenvedélyesen játszott a lóversenyen, természetesen nem a legnagyobb szerencsével, mert régi tanulság, hogy lóversenyen csak veszteni lehet, nyerni ellenben soha. Egyszer azonban mégis csak beütött a szerencse: szeptember 19-ikén egy *Véghelyi* által kétezzer koronával fogadott ló elsőnek érkezett be. A mérnök örömmel állított be *Lackenbacher* bukmékerhez, akinél a fogadást eszközölte, itt azonban öröme csakhamar csalódássá változott át. A bukméker beismerte ugyan, hogy *Véghelyi* a fogadást megkötötte, de a tikettet még sem volt hajlandó beváltani, azzal a kifogással, hogy a szabályok értelmében csak a délután két óráig megkötött fogadások érvényesek, már pedig *Véghelyi* délután két óra öt perckor fogadta meg a győztes lovat. A különös indokolás ellen *Véghelyi* a bukméker feltes hatóságához, a Lovaregylet igazgatóságához apeliált, amely azonban szintén erre a merev és abszurd álláspontra helyezkedett, noha kétségtelen, hogy a mérnöknek joga volna a nyert összeghez, hiszen a bukméker akadály nélkül kiállította neki a tikettet. Am a Lovaregylet nem vette ezt tekintetbe, miért is *Véghelyi* megbizta *Dési Géza* dr. fővárosi ügyvédet, hogy tegyen a bukméker ellen bünvádi feljelentést. Csakis ezen az úton kaphatja meg jogos nyereményét, mert játéknyerségeket a polgári bíróság nem ítél meg.

— **Meghaltak egy napon.** Egészen olyan esemény történt most Szegeden, mintha valamelyik romantikus regényíró kompozíciója volna, azzal a szándékkal, hogy megdöbbenntse az elkérgesedett szívűeket. A héten meghalt *Sze-*

geden egy fiatal uriaszony: *Szabó Gyula* kereskedelmi és iparkamarai másodtitkár hitvese, született *Holub* Ella. A gyászeset hírére megsürgönyözték a vidéki rokonságnak s jöttek is vissza részvétlíviratok. Amint bontogatni kezdték a táviratot, azt hitték megtalálják az elhunyt fiatal uriaszony katonatiszt testvéreinek híradását is. A katonatiszt rajongásig szerette nővérét és feltűnt, hogy nem ad hírt, sem részvétét nem fejezi ki, sem eljövetelet nem jelzi. *Szabó Gyulanét* eltemették. Késő este együtt ült a busungó család, amikor újabb távirat érkezett:

Holub Antal főhadnagy hirtelen meghalt!...

A főhadnagy a bécsi cs. és kir. csapatkórházban feküdt nagybetegen s azon a napon halt meg, amelyen nővére: *Szabó Gyulané*.

— **Kisiklott vonat.** Kassáról jelentik: A kassauerbergi vasut egyik tehervonata ma délelőtti kisiklott. Több kocsi összezúzódott.

— **Tolvaj ügyvédjelölt.** Budapesti tudósítónk jelenti: *Bernát* Nándor, aki a belügyminisztériumban hivatalosolga, tegnap délután észre vette, hogy egy férfi beoson a hivataloszobákba. Megleste és tetten érte, amikor karján több kabáttal készült megszökni. A tolvajt rendőrnek adta át, aki bevitte a főkapitányságra. Itten a tettenért kabáttolvaj sorra mondotta el, hogy ő *Egerer* László 45 éves ügyvédjelölt, érettségije és két alapvizsgálója van. Legutóbb *Vig* Viktor dr. ügyvédi irodájában volt alkalmazásban, de onnan el kellett mennie, mert csuzos bántalmakkal a Szent János-kórházba jutott. Néhány nappal ezelőtt onnan kikerült, de sem lakása, sem élelme nem volt. Kétségbeesésében, az énség által hajtva szánta el magát a lopásra. A szerencsétlen embert letartóztatták.

— **Pestis.** Konstantinápolyból táviratozzák: Mitilenében tegnapelőtt egy ember pestisgyanus tünetek között megbetegedett.

— **A radnai-uti gyilkosság.** A radnai uti korcsma véres szenzációjának tizenhárom hőse közül ma tizenegyet szabadon bocsátott a rendőrség *Padureán* Tósát és Jócát azonban fogva tartották és átkísérték az ügyészségre, mert a többi vádlottak egybehangzóan azt vallották, hogy a *Padureán* testvérek ütötték agyon *Goczót*. A két *Padureán* tagadja, hogy része lett volna *Goczój* meggyilkolásában.

— **Az aldunai közséntelegek.** A most feltárt aldunai közséntelegek kiaknázására *Aldunai Közsénbánya* Részvénytársaság címen új vállalat alakul. Bár a részvényaláírási íveket még ki sem bocsátották, a Délvidék érdeklődése máris oly nagy, hogy a részvénytársaság előreláthatólag még októberben megalakulhat. A közséntelegek országos nevé szakemberek tanulmányozták, szakvéleményüket a részvényaláírási tervezethez csatolják. A kiülő szakvéleményeket csak biztosítják, hogy a részvényeket tul fogják jegyezni. A részvénytársaság aradi irodája *Kossuth* utca 37. szám alatt van.

— **Költöző ügyvédek.** Az aradi ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy *Huka* Lajos ügyvéd székhelyét Gyomárról Békéscsabára, dr. *Ludig* István pedig Aradról Ujszentannára tette át.

— **A gőzgépezők és kazánfűtők** vizsgáló bizottsága október hó 13-án Aradon képesítő vizsgálatot tart. A vizgázni akarók köllően felszerelt kérvényeiket a m. kir. iparfelügyelőséghez — *A* ad, *Tökölly* tér 6. B. szám 1. emelet nyujtsák be.

— **Rovarpor,** bolhák, legyek, poloskák, svábok ellen leghatásosabb *Vojtek* és *Weisz* nál. 201

TORVÉNYKEZÉS.

§ Százados és fiskális. Az aradi járásbírósnak állandóan sok dolgot adnak a hatóság előtti rágalalmazások. Mikor valamely följelentésről kiderül, hogy alaptalan, következik a hatóság előtti rágalmazás miatti pör. Ma megint egy ilyen ügyet tárgyalt *Zih* József járásbíró.

Fehér György borosjenői ügyvédet *Miklós* Gergely nyug. honvédszázados följelentette az aradi kir. ügyészségen, hogy bár egy polgári pörében képviselte, összejátszott az ellenfelével. Az ügyészség megindította a nyomozást, melynek alapján beszüntette az eljárást. A beszüntető végzés alapján *Fehér* hatóság előtti rágalmazásért feljelentette *Miklóst*, akit ma az aradi járásbírósnak 60 korona pénzbüntetésre ítél. Az ítélet jogerős.

§ Főhrer ur csalt. Ma folytatták az aradi törvényszéken a tárgyalást *Führer* Simon és társai ügyében. Ítélethozatalra azonban ma sem került sor, mert a bizonyítás kiegészítése miatt a tárgyalást el kellett halasztani.

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Uj-aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Uj-Arad, október 8.

Ugylátszik, hogy az ősz pótolja azt, ami júliusban elmaradt. Állandóan kellemes, enyhe az idő. Eső még mindig nem volt, azonban alighanem így is kielégítő a mezőgazdasági állapot, mivel a gabonatermesztés rohamosan emelkednek az árak.

A mai piacon elkelt:

600 - 700 mm. buza 10.50—10.70

500—600 mm. új tengeri 4.60—5.—

Rozs 8.60—8.70

Zab 7.10—7.15

Árpa 6.90—7.—

Az árak koronákban, 50 kilogrammonként értendők.

Budapest. áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, október 8.

Amerika 1½ magasabb. Kínálat és vételkérő korlátozott. Elkelt 30.000 métermássa 10—15 fillérrel magasabb árákon.

Az árak 50 köllőbőnt számlálva:

	Déli számlát	5 órai zárlat
Buza 1908. áprilisra	12.32—12.33	12.42—12.43
Buza októberre	11.62—11.63	11.74—11.75
Zab októberre	7.78—7.79	7.80—7.81
Rozs októberre	10.—10.01	10.12—10.13
Tengeri 1908. májusra	6.87—6.88	6.87—6.88

Zárul 5 órakor:

Cesetrák hitelrészvény	649.—
Magyar hitelrészvény	765.75
Cesetrák-magyar államvasuti részvény	867.—

IDEGENEK ARADON.

— Október 8. —

Központi szálloda. *Jancsó Géza* gyógyszerész és neje *Kézdivásárhely*. — *Pauks Albert* mérnök *Kézdivásárhely*. — *Antó Gyula* igazgató *Budapest*. — *Miklós Jenő* igazgató *Budapest*. — *Valerian János* vállalkozó *Világos*. — *Dénes Jakab* dr. ügyvéd *Buttyin*. — *Kenderessy Károly* birtokos *Puj*. — *Kusparik Frigyes* magyar-osztrák banktisztviselő *Bécs*. — *Zergenyi Arthur* magyar-osztrák banktisztviselő *Budapest*. — *Menzer Lipót* magánzó *Budapest*. — *Kupperman József* lókereskedő *Schönbrunn*. — *Finaly K* Lipót gyáros *Budapest*. — *Berkovics Herman* fakereskedő *Szászváros*. — *Hemzheim* Gusztáv utazó *Bécs*. — *Messer Márkus* fakereskedő *Fogaras*. — *László Géza* utazó *Budapest*. — *Szal József* utazó *Orsova*. — *Schott Gyula* gyáros *Frankfurt*. — *Eppenstein György* gyáros *Boroszló*. — *Kaiser József* utazó *Bécs*. — *Vogel Vilmos* utazó *Budapest*. — *Remete Géza* utazó *Budapest*. — *Buschovski Jakab* utazó *Prosnitz*. — *Eckstein Norbert* utazó *Bécs*. — *Szalmai Rezső* utazó *Budapest*. — *Molnár Henrik* utazó *Budapest*. — *Heufer Emil* utazó *Budveis*. — *Lukács Lajos* utazó *Budapest*. — *Gajdushek Nándor* utazó *Budapest*. — *Neuman Mór* utazó *Budapest*. — *Adler Ignác* utazó *Budapest*. — *Rónai Frigyes* utazó *Budapest*.

Fehér Kereszt-szálloda. *Straitiarin Ágoston* dr. ügyvéd *Hátszeg*. — *Balassa Dionis* mérnök *Tirol*. — *Gergely Miksa* kir. mérnök és családja *Fogaras*. — *Abelsberg Miksa* kereskedő *Bécs*. — *Garay Mariette* színésznő *Alcsil*. — *Molnár Károly* igazgató és családja *Sárospatak*. — *Kerekes Árpádné* és leánya *Kézdivásárhely*. — *Szólósi József* hivatalnok és neje *Szeged*. — *Ofner Mihály* kereskedő *Hód-*

mezővársárhely. — Kolbert Ferenc igazgató Fiume. — Sapalri Lajos igazgató Fiume. — Rimbach Sándor pénztárnok Fiume. — Pártos Jenő erdőmester és neje Anna. — Go'dschmied Endre bérő Nagyvárad. — Guttman Miksa bérő Nagyvárad. — Békés Odön és családja Szolnok. — Szabó Károly hivatalnok Szeged. — Horváth Sándor hivatalnok Szeged. — Huszár Ferenc joghallgató Budapest. — Ladányi Imre joghallgató Budapest. — Faragó Sándor mérnök Budapest. — Kovács Ákos mérnök Budapest. — Negrucz Károly gazdálkodó Csorvás. — Löv Béla kereskedő Makó. — Maurer Ede kereskedő Makó. — Molnár Ferenc utazó Budapest. — Mesticz Ferenc utazó Budapest. — Gerő Emil utazó Budapest. — Friedman Sándor utazó Budapest. — Boros Márton utazó Budapest. — Földes Zsigmond utazó Budapest. — Rosenfeld Arnold utazó Budapest. — Back Salamon utazó Budapest. — Horovitz Zsigmond utazó Budapest. — Kallós Imre utazó Budapest. — Veisz Manó utazó Bécs. — Steinhart Mór utazó Bécs. — Pollák Norbert utazó Bécs. — Váry Ferenc utazó Bécs. — Roth Armin utazó Bécs. — Krausz Lipót utazó Keszthely. — Tavolátó Péter utazó Medgyes. — Messzer Mór utazó Debrecen.

Vass szálloda. Szekenderovics József utazó Budapest. — Komorer H. utazó Bécs. — Hollányi Géza utazó Bécs. — Fürst Jakab utazó Budapest. — Szentirmay Elemér birtokos Siklód. — Haviár Géza ügyvéd Szarvas. — Tóth István gazdálkodó Szentés. — Weisz Márton borkereskedő Hódmezővásárhely. — Herman Béla hivatalnok Szekszárd. — Wanitschek Győző magánzó Bátor. — Selbsman József utazó Budapest. — Halmi János tanár Hódmezővásárhely. — Róth Béla vendéglős Békésujfalu. — Robitsch Aladár utazó Budapest. — Lutzer Zsigmond utazó Bécs. — Bocher Jenő vendéglős Temesvár. — Virágh Sándor körjegyző Petris.

Nemzeti Színház.

C) bérlet. C) bérlet.

Szerdán, 1907. évi október hó 9-én:

A nászinduló.

Színmű 4 felvonásban. Írta: Henry Bataille. Fordította: Császár Imre.

S Z E M É L Y E K:

Lechatelier	Keszler Ede	Mme Plessans Szilágyi B.
Morillot	Deli Lajos	Mme Clozieres Körössy Juci.
Clozieres	Várnai Jenő.	Maquet Zsuzsa Margit.
Grace	Kápolnai J.	Aimée Harmath J.
Susanne	Novák Irén.	Julienne Kun Irén.

Kezdete este 7 és fél órakor.

NYILTTÉR.*

A mélyen gyászoló édesanya a maga, gyermekei, vejei, menyéi, unokái, sógor, rokon, ismerős és jóbarátai nevében mélyen megtört szívvel jelenti, hogy a jó édesanya, após, nagya'ya, rokon és barát

OERTEL KÁROLY,

mézeskalácsos,

folyó évi október hó 7-én esti 8 órakor, életének 64 ik évében a Mindenható rendelkezéséhez képest elhunyt.

A boldogultnak földi maradványai f. hó 9-én délután 3 órakor fognak Angyal-utca 2-ik számú saját házból az ág. ev. hitvallás szertartásai szerint tartandó ima után a helybeli felső temetőben örök nyugalomra helyeztetni. 2390

Nyugodjék csendesen!

Arad, 1907. október hó 8 án.

Csutak Károly és fia első temetés-rendező Intézete. Arad, Szabadságtér 20.

Alóírottak a maguk, úgy számos rokon, ismerős és barátok nevében mélyen megtört szívvel jelenti, a felejtethetlen édesanya, após, nagya'ya, rokon és barát

gyürki GYÜRKY GÁBOR,

nyug. kincstári lapán,

f. évi október hó 7-én, esti 6 órakor, életének 72 ik évében, a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyászos elhunytát.

Az Istenben boldogult földi maradványai f. hó 9-én d. u. 4 órakor fognak a helybeli róm. kath. sírkerében örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő gyászmezei áldozat az elhunyt lelki üdvéért f. hó 10-én d. e. 9 órakor fog a helybeli róm. kath. szentegyházban az égek U ának bemutatni. Györök, 19 7. évi október hó 8 án.

Legyen a hant könnyű kiszemelt porai felett!

gyürki Gyürky Elek, szám- gyürki Gyürky Elekné, sz. víz-gáló, azékelyföldvári Szilágyi Németh Károlyné, szül. Vidorka, gyürki Gyürky Ilona, Németh Károly telekkönyv- gyermekei. vezető, Németh Gabriella és Ró- menyé, ill. veje. zselka, gyürki Gyürky Gábor és Irma, unokái. 2391

Csutak Károly és fia első temetés-rendező Intézete. Arad, Szabadságtér 20.

A Bór- és Lithion-tartalmú

Salvatorforrás

Kitűnő sikerrel használtatik vesebajoknál, a húgyhólyog bántalmánál és köszvénynél, a cukorbetegségnél, az emésztési és lélegzési szervek hurutjainál.

Húgyhajtó hatása!

Vasmentes! Könnyen emészthető! Teljesen tisztá!

Kapható drógyárakban és minden nagy- és kis-kereskedésben vagy a Szeged-Lipóci Salvatorforrás Vállalatnál Budapest, V. Rudolfstr. 2.

1108

Seiler Bertalan

paszományos és gombkötő üzlete Arad, Weitzer János-u. 13. sz. Zsinor,

gomb, bojtok és rojtok

állandóan raktáron tartatnak.

Gyermekek ágyhálók

bármely színben, pontosan, méret szerint készíttetnek. — Minden e szakba vágó munkát a leggyorsabban készít. 682

Kócián Jánoszláv,
világhírű hegedűművész
f. é. október hó 13-án, d. u. 5 órakor
VESELSKY zongoraművész közreműködésével
tartja

hangversenyét

a FEHÉR KERESZT szálló nagytermében.

1. *Wieniawsky*. Hangverseny. D.-moll, 23. mű
a) allegro moderato
b) romanc
c) finle á la zingara *Kócián.*
2. a) *Beethoven*. Andante. F dur
b) *Schubert Fischhof*. Tanc-zene „Rosa-munda“-ból *Veselsky.*
3. *Kócián*. Trois pièces d'impression
a) Méditation du soir
b) Intermezzo pittoresque
c) Hymne au printemps (kézirat, első előadása) *Kócián.*
4. *Sarasate*. Cigánydalok *Kócián.*
5. a) *Nesvera*. Serenade
b) *Chammade*. Arabesque
c) *Wieniawsky József*. Valse de Concert, 3. mű *Veselsky.*
6. *Paganini*. J. palpitl. *Kócián.*

Jegyek válthatók 6, 4, 3, és 2 koronájával és diák-jegy 1 kor. 20 fillérjével KERPEL IZSÓ könyvkereskedésében, (Andrássy-tér 20. sz.) és a hangverseny előtt a pénztárnál. 2281

APécsi Országos
Kiállítás on
legmagasabb kitüntetést,
diszoklevelet nyert.

Steckenpferd-Liliomtej-szappan

Bergmann és Társa Dresda és Teschen a/E., volt és marad a naponkint beérkező elismerő levelek szerint a leghatásosabb gyógyszer szappan pattanások ellen. A bőrt állandóan finoman puhán tartja és rózsaszínű teint ad neki. Darabja 80 fillérért kapható a gyógytárakban, drogueriákban, illatszerekkereskedésekben és borbélyüzletekben. 1045

Leichner és Fleischer

Arad, Szabadság-tér 17.

Aradvárosi és megyei telefon 475. szám.

Néhány napig

maradék

elárusítás!

Öltöny szöveteket

leszállított árban

772

árusítunk.

Nagy megtakarítás! Szolid kiszolgálás.

női kalap divat-terem!

A nagyérdemű közönség szives tudomására hozom, hogy **Aradon Deák Ferenc-utca 2. szám alatt** (Sebesyház) egy, a mai kor és modern izlés minden követelményének megfelelő.

női kalap divat-terem nyitottam

Üzletemben a legelőkelőbb czégektől kikerült és legszebb kivitelű modelleket állandóan raktáron tartom.

Allandó és a legnagyobb választék **gyászkalapokban**.

Atalkitások és minden e szakmába vágó munkálatok jutányosan és pontosan végeztenek.

Videki megrendeléseket a legmesszebb menő körültekintéssel eszközölök. 719

Szives pártfogást kér

ARTMANN ANNA

Arad, Deák Ferenc-utca 2.

Telephon szám 590.

Panker F. Viktor

mű- és építő-lakatos

Arad, Fácán-utca 6. sz.

Készít takaréktűzhelyeket, sir és folyosó kerítések, épület-asalások, görredőnyök, napellenzők, vas-ágyak, kerti székek, padok, asztalok tömör vasból, valamint minden e szakmába vágó munkák a legolcsóbb árak mellett.

Épület szarítására vasokosarak kaphatók.

Videki megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek. 1151

Nagy választék sárkerítés mintákból természetesen nagyságban. — A minták megtekinthetők a műhelytelepen.

Hölgyközönség figyelmébe!

2313

Van szerencsénk a t. hölgyközönség tudomására adni, hogy az eddigi (Aradon, színház-épület II. emelet jobbra, a szabadság-téri oldalon)

női ruha Confectio műtermünket a legújabb divatu női kalap raktárral bővítettük ki.

Sz. azon kedvező helyzetben vagyunk, hogy modern árúinkat a legmérsékeltébb árban árusítjuk. — Tisztelettel

Wolff nővérek.

Ugyanott ügyes fizető és tanuló lányok felvétetnek.

DÉLICE

Feltűnő újdonság!

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szívhát.

SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY

Azon urral, ki

ezen ispra figyelmeztetett holnap d. u. 5—6 óra közt találkozhatom a Forray-utca Nád-sdy-palotában levő **Zinner Vilmos** mű órás és ókészerész kirakata előtt.

Férjhez mennék

azon urhoz, a ki arról biztosít, hogy a karika gyűrűt **Zinner Vilmos** ékszerésznél veszi meg, ahol jól és olcsón lehet vásárolni.

851

Kálás leszek

szó nem esszivi tőgynek ki, hogy a hivatalból el ne késsek megveszi azon szép és olcsó zsebórárt, a melyet **Zinner Vilmos** mű órás Forray-utcai kirakata-ba láttam.

„Legolcsóbb üzemerő malmok, mezőgazdasági gépek, stb. részére.

Kiszolgálás és javítás minden zárva.

Költségnélküli vizellátása községek-gyártelepek, gazdaságok-mezői lakások-villák, vasúti állomásoknak stb.

Megőntözése kertek-és parkoknak.

Lecsapolása tavak-és téglagyáraknak, stb.

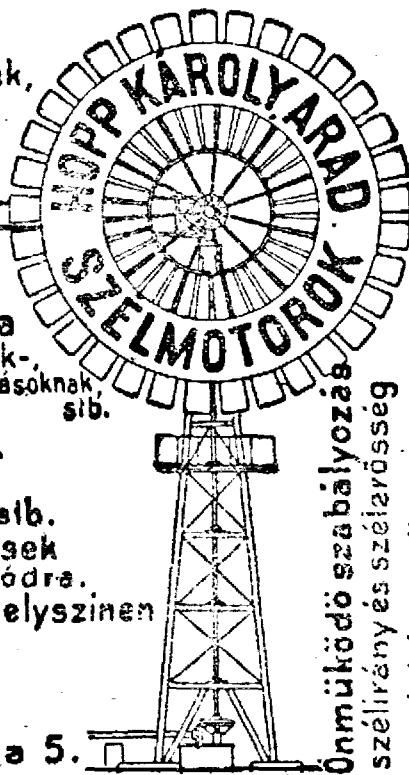
Tervezés-költségvetések minden alkalmazási módra.

Tervezetek kiváratra a helyszínen felvételnek.

HOPP KÁROLY

műszaki-irodája,

2346 ARAD, Széchenyi-utca 5.

Önműködő szabályozás szélirány és szélerősség szerinti. Legszilárdabb szerkezet. Legmagasabb munkaképesség.

A nagyérdemű közönség szives tudomására hozom, hogy

888 vendéglőm

és arnyas, szép és tágas kertheivi-éget, ugyszinten a város legkiválóbb fedett és villanyvilágítással ellátott tekepályámat is díszesen renováltattam és azt megnyitottam.

Izletes magyaros polgári konyha. — Tiszta saját termései borok. Első magyar részvény serfőzde udvari sör. Pohár 10 fillér korsó 24 fillér.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kérve

tisztelettel

1406

Répassy Pál

Diamant Ferenc

villanyvilágítás, telefon és csengő berendező

Atzél Péter utca 2.,

a színház főbejáratával szemben. Bohus-udvarban.

Csillárok és lámpák

gáz és villanyra.

As aradi gazgyárban leegyetett

valódi **Auer**ek raktára.

(Drhja 60 fill.)

Üvegcsigetek, ernyők, tollpáncsok, villanykörték, lámpa szerek és szerelési anyagok legjobb minőségben legolcsóbban kaphatók. 963

Nem kell London. Nem kell Páris. Nem kell Bécs. Nem kell Budapest.

Aradon is lehet kapni!

A legkényesebb igényeknek is megfelelő mérték utáni

CIPÓKET

urak és hölgyek részére

SEELINGER M. A. UTÓDA

orthopéd és divat cipészetiében

ARAD, Szabadság-tér 4. szám.

Szűk különös figyelmébe ajánlom **orthopéd-pyógycipőket**, melyek meggátolják a lábfej fejlődését, Gyermeknek, ugyszinten felnőtteknél nagyszerű eredményeket értem el, amit számos elismerés tanúsít. Készíték a valódi amerikai formájú cipőket, meg nem különbözethető tartos szép cipőket. B. megrendeléseiket kérve teljes tisztelettel!

SEELINGER M. A. UTÓDA

az aradi Nemzeti Színház szállítója 661

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Női kosztüm ruha szövetek, selymek, blouz bársonyi yokat, delainokat, barchet és flanelket valódi szepes ruhákat, ágy takarókat, függöny és szőnyeget, téli alsó és diszárúkat, harisnyákat, esőernyőket és szabó kellékek nagy választékban kaphatók.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Halász Henrik

női divatárnyéka

Arad, Andrássy-tér 22. szám.

A nagyérdemű vásárló hölgyközönség figyelmébe ajánlom, hogy az őszi idényre **újdonságokkal** felhalmazott áruraktáramat megnyitottam és barmulatos árakban rendelkezésére bocsájtom.

Magánfogyasztóknak 10% engedmény.

2315

Magyar kir. államvasutak.

Téli menetrend.

Érvényes 1907. évi október hó 1-től.

Arad-Budapest.							Budapest-Arad.						
Állomások	Szv.	Gyv.	Szv.	Gyv.	Tvsz.	Szv.	Állomások	Tv. sz.	Gyv.	Szv.	Gyv.	Szv.	Gyv.
	I-II	I	I-III	I	I-II	I-III		I-II	I-II	I-II	I-III	I-II	I-III
Arad ind.	5-08	8-18	11-25	4-16	4-51	9-56	Budapest kpu. ind.	7-25	8-00	9-00	12-20	10-10	10-10
Sofronya	5-15	8-25	11-32	4-23	5-08	9-03	Kőbánya felső p. u.	7-37	8-10	9-10	12-30	10-17	10-17
Kurtics	5-22	8-36	11-43	4-30	5-25	9-10	Rákos	8-44	8-52	9-11	1-11	10-24	10-24
Lökösháza	5-29	8-43	11-50	4-37	5-32	9-17	Maglód	9-00	9-08	9-17	1-18	10-31	10-31
Bánhid maj.	5-36	8-50	11-57	4-44	5-39	9-24	Gyömrő	9-08	9-16	9-25	1-25	10-38	10-38
Országút	6-02	9-00	12-06	4-50	5-45	9-31	Mende	9-16	9-24	9-33	1-30	10-45	10-45
Kétegyháza ért.	6-10	9-01	12-07	4-57	5-52	9-38	Súly-Sáp	9-24	9-32	9-41	1-37	10-52	10-52
Kigyós ind.	6-11	9-01	12-07	5-00	5-55	9-39	Tápló-Szeles	9-32	9-40	9-49	1-45	10-59	10-59
Békés-Csaba ért.	6-24	9-19	12-24	5-13	6-08	9-52	Nagy-Káta	9-40	9-48	9-57	1-53	11-07	11-07
Békés-Földvár ind.	6-35	9-23	12-29	5-17	6-12	9-53	Tápló-Szele	9-48	9-56	10-05	1-59	11-13	11-13
Békés-Földvár ind.	6-43	9-23	12-37	5-20	6-15	9-54	Tápló-Györgye	9-56	10-04	10-13	2-05	11-21	11-21
Mezőberény ért.	6-56	9-42	12-42	5-24	6-19	9-55	Ujszász	10-02	10-10	10-19	2-11	11-28	11-28
Mezőberény ind.	6-57	9-42	12-43	5-25	6-20	9-56	Szolnok	10-10	10-18	10-27	2-19	11-36	11-36
Gyoma ért.	7-07	9-42	12-53	5-28	6-23	9-57	Szolnok ind.	10-18	10-26	10-35	2-27	11-44	11-44
Gyoma ind.	7-31	10-02	12-53	5-31	6-26	9-58	Szolnok	10-26	10-34	10-43	2-35	11-52	11-52
Mezőtúr ért.	7-36	10-07	12-58	5-34	6-29	9-59	Szolnok ind.	10-34	10-42	10-51	2-43	12-00	12-00
Mezőtúr ind.	8-02	10-29	13-00	5-38	6-33	10-00	Szolnok	10-42	10-50	10-59	2-51	12-08	12-08
Pusztá-Pó ért.	8-03	10-30	13-01	5-39	6-34	10-01	Szolnok ind.	10-50	10-58	11-07	2-59	12-16	12-16
Pusztá-Pó ind.	8-27	10-52	13-03	5-43	6-38	10-02	Szolnok	10-58	11-06	11-15	3-07	12-24	12-24
Pusztá-Tenyő ért.	8-39	10-52	13-04	5-46	6-41	10-03	Szolnok ind.	11-06	11-14	11-23	3-15	12-32	12-32
Szajol ind.	8-52	11-00	13-05	5-50	6-45	10-04	Szolnok	11-14	11-22	11-31	3-23	12-40	12-40
Szajol ért.	9-10	11-12	13-06	5-53	6-48	10-05	Szolnok ind.	11-22	11-30	11-39	3-31	12-48	12-48
Szolnok ind.	9-17	11-19	13-07	5-56	6-51	10-06	Szolnok	11-30	11-38	11-47	3-39	12-56	12-56
Szolnok ért.	9-44	11-35	13-08	6-00	6-55	10-07	Szolnok ind.	11-38	11-46	11-55	3-47	13-04	13-04
Szolnok ind.	9-49	11-36	13-09	6-03	6-58	10-08	Szolnok	11-46	11-54	12-03	3-55	13-12	13-12
Ujszász ért.	10-08	11-36	13-10	6-06	7-01	10-09	Szolnok ind.	11-54	12-02	12-11	4-03	13-20	13-20
Ujszász ind.	10-19	11-36	13-11	6-09	7-04	10-10	Szolnok	12-02	12-10	12-19	4-11	13-28	13-28
Tápló-Györgye	10-19	11-36	13-12	6-12	7-07	10-11	Szolnok ért.	12-10	12-18	12-27	4-19	13-36	13-36
Tápló-Szele	10-47	11-36	13-13	6-15	7-10	10-12	Szolnok ind.	12-18	12-26	12-35	4-27	13-44	13-44
Nagy-Káta	10-47	11-36	13-14	6-18	7-13	10-13	Szolnok	12-26	12-34	12-43	4-35	13-52	13-52
Tápló-Szeles	11-04	11-36	13-15	6-21	7-16	10-14	Szolnok ért.	12-34	12-42	12-51	4-43	14-00	14-00
Súly-Sáp	11-17	11-36	13-16	6-24	7-19	10-15	Szolnok ind.	12-42	12-50	12-59	4-51	14-08	14-08
Mende	11-31	11-36	13-17	6-27	7-22	10-16	Szolnok	12-50	12-58	13-07	4-59	14-16	14-16
Gyömrő	11-39	11-36	13-18	6-30	7-25	10-17	Szolnok ért.	12-58	13-06	13-15	5-07	14-24	14-24
Maglód	11-46	11-36	13-19	6-33	7-28	10-18	Szolnok ind.	13-06	13-14	13-23	5-15	14-32	14-32
Rákos	12-11	11-36	13-20	6-36	7-31	10-19	Szolnok	13-14	13-22	13-31	5-23	14-40	14-40
Kőbánya fel. p. u.	12-17	11-36	13-21	6-39	7-34	10-20	Szolnok ért.	13-22	13-30	13-39	5-31	14-48	14-48
Budapest k. p. u. ért.	12-25	1-10	13-22	6-42	7-37	10-21	Szolnok ind.	13-30	13-38	13-47	5-39	14-56	14-56

Arad-Tóvis.						
Állomások	Gyv.	Szv.	Szv.	Gyv.	Szv.	Tvsz.
	Arad ind.	12-22	2-30	4-02	7-04	6-35
Glogovác	2-44	4-13	5-45	8-47	6-46	10-25
Mondorlak	3-13	4-35	6-07	9-09	7-06	10-35
Györök Méné	3-20	4-46	6-18	9-20	7-16	10-45
O-Paulis	3-33	4-51	6-27	9-29	7-21	10-55
Paulis ...	3-39	4-59	6-36	9-38	7-29	11-05
Baraczká (é)	12-56	3-49	5-09	7-40	7-34	11-15
M-Radna (i)	12-57	5-09	6-29	9-00	7-34	11-25
Milova-O.	5-24	6-51	8-23	10-54	7-54	12-35
Konop ...	6-03	7-30	9-00	11-31	8-08	12-45
Berzova	6-09	7-36	9-06	11-37	8-14	12-55
Soborsin	6-15	7-42	9-12	11-43	8-20	13-05
Zám ...	6-21	7-48	9-18	11-49	8-26	13-15
Mar.-Illye	6-27	7-54	9-24	11-55	8-32	13-25
Déva ...	6-33	8-00	9-30	12-01	8-38	13-35
Piski (é)	8-07	9-34	10-51	12-22	8-44	13-45
Piski (i)	8-14	9-41	10-58	12-29	8-51	13-55
Szászváros	8-32	9-59	11-16	12-47	8-57	14-05
Alvincz (é)	4-01	10-51	11-52	12-53	9-03	14-15
Alvincz (i)	4-16	10-58	11-59	12-54	9-10	14-25
Gy-fehérv. (é)	4-27	10-58	11-59	12-54	9-17	14-35
Gy-fehérv. (i)	7-00	10-58	11-59	12-54	9-24	14-45
Tóvis (é)	7-56	11-25	11-55	12-58	9-31	14-55

Tóvis-Arad.						
Állomások	Szv.	Gyv.	Szv.	Gyv.	Vv.	Vv.
	Tóvis ind.	9-38	3-55	5-25	8-16	8-16
Gy-Fehérv. (é)	9-38	4-02	5-32	8-23	8-23	9-22
Gy-Fehérv. (i)	9-38	4-17	5-47	8-38	8-38	9-37
Alvincz (é)	9-38	4-22	5-52	8-45	8-45	9-44
Alvincz (i)	9-38	4-37	6-07	8-56	8-56	9-55
Szászváros	9-38	4-42	6-12	9-01	9-01	10-00
Piski (é)	9-38	4-47	6-17	9-06	9-06	10-05
Piski (i)	9-38	4-52	6-22	9-11	9-11	10-10
Déva	9-38	4-57	6-27	9-16	9-16	10-15
M.-Illye (i)	9-38	5-02	6-32	9-21	9-21	10-20
Zám ...	9-38	5-07	6-37	9-26	9-26	10-25
Soborsin	9-38	5-12	6-42	9-31	9-31	10-30
Berzova	9-38	5-17	6-47	9-36	9-36	10-35
Konop	9-38	5-22	6-52	9-41	9-41	10-40
Milova-O.	9-38	5-27	6-57	9-46	9-46	10-45
M-Radna (é)	9-38	5-32	7-02	9-51	9-51	10-50
M-Radna (i)	9-38	5-37	7-07	9-56	9-56	10-55
Baraczká	9-38	5-42	7-12	10-01	10-01	11-00
Paulis	9-38	5-47	7-17	10-06	10-06	11-05
O-Paulis	9-38	5-52	7-22	10-11	10-11	11-10
Györök Méné	9-38	5-57	7-27	10-16	10-16	11-15
Mondorlak	9-38	6-02	7-32	10-21	10-21	11-20
Glogovác	9-38	6-07	7-37	10-26	10-26	11-25
Arad é.	7-48	8-08	10-50	4-01	8-30	4-15

Arad-Temesvár-Józsefváros.			
Állomások	Szv.	Szv.	Vv.
	Arad ind.	6-15	12-17
Uj-Arad	6-25	12-28	5-10
Németh-Ságh	6-42	12-44	5-27
Vinga	6-55	12-56	6-11
Orczyfalva	7-06	1-07	6-22
Merczifalva	7-16	1-17	6-32
Szt. András	7-27	1-28	6-43
Temesvár-Jv. ért.	7-43	1-45	7-38

Temesvár-Józsefváros-Arad.			
Állomások	Vv.	Szv.	Szv.
	Temesvár-Jv. ind.	8-25	2-10
Szt. András	8-49	2-38	9-24
Merczifalva	9-07	2-42	10-12
Orczyfalva	9-22	2-52	10-22
Vinga	9-45	3-03	10-32
Németh Ságh	10-03	3-18	10-42
Uj-Arad	10-27	3-33	10-52
Arad ért.	10-40	3-42	11-02

Anosmin

legjobb szer a lábizzadás teljes megszüntetésére.

Már egyszeri alkalmazása azonnal megszünteti a láb izzadását, val járó nem épen kellemes szagot. Huzamosabb használata után pedig teljesen meg is szűnik. A bőrt nem izzítja, nem keményíti, hanem ellenkezőleg puhán tartja. Egy doboz ára 1 kor.

Hölgyek figyelmébe!

Alabastrom poudre tolett könyv.

1 darab 70 fillér.

Egy-egy lapot szükség esetén a könyvecskekből kiszakítva, azonnal az arcot, ha a hőség következtében az zsíros fényű lesz, letöröljük. Meglept és gyors hatása.

Kapható egyedül:

Rozsnyay Mátyas

Arad, Szabadság-tér.

Mesés szép lesz minden hölgy

ARADI IBOLYA-CRÉME

dámulatos hatású.

Szeplő, májolt, bíbros,

bőrrosszág és mindennemű arczisztáltságot varázsszerűen gyorsan eltünteti.

A parisi és londoni hygienicus kiállítás nagy aranyérmekkel, leosztalt és díszoklevéllel kitüntetve.

Egy téglének ára 1 kor., dupla téglé 2 kor.

Ibolya csappon 70 fillér, Ibolya tej 1 kor., és Ibolya hájpor 1 koron 20 fillér.

Ovakoquint értélen utánzatok és hamisítványok. A bevesztésnél csak a Háló-téle aradi készítményeket tessék kérni és elfogadni, minden más ajánlatot visszautasítani.

Kapható a készleténél:

HAJÓS ÁRPA D gyógyszerárban

Arad, Andrássy-tér 22., a megyeházzal szemben,

Aradtól Földes Kelemen, Koncz Péter, Ring Lajos, Hauer Lajos, Vajta Kalmár, Borger Gyula gyógyszerek áránál az Utótk és Wolz drogeriájában.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Városi hirdetések.

Arad szab. kir. város rendőrkapitányi hivatalától.

3092—1907. kih.

Hirdetmény.

Közhírré tétetik, hogy Aradon, 1907. év október hó 4-ik napján egy darab pej paripa ló bitangságban elfogatott.

A tulajdonos folyó évi október hó 13. napjáig a kapitányi hivatalnál jelentkezhetik és tulajdonjogát beigazolhatja.

Ha a tulajdonjogát beigazolni képes tulajdonosa a fenti határidő alatt nem jelentkezik, az állat mint gazdátlan jószág nyilvános árverésen el fog adatni.

Arad, 1907. évi október hó 7.

Rendőrkapitányság.

544—1907. gsz.

Árverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a házi szemét kotrási jogának 1908. évre leendő bérbeadása iránt folyó évi október hó 14-én d. e. 10 órakor árverést tart.

Kikiáltási-ár: 1500 korona évi bér.

Bánatpénzül letendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban a városi pénztárban.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétet-

nek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz letételére vonatkozó pénztári jegy mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a 104. sz. irodában az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad szab. kir. város gazdasági székeinek 1907. évi szeptember hó 30-án tartott üléséből.

Kiadta:

Zubor Andor, s. k. aljegyző.

Arad sz. kir. város polgármesterétől.

4458—1907. pm.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága legtöbb adót fizető tagjainak 1908. évre érvényes bíró s az igazoló választmány által összeállított névjegyzékét az 1886. évi XXI. t.-c. 28. §-a értelmében 1907. évi október hó 2-től 17-ig bezárólag terjedő 15 napi időtartamra Aradon a városháza tanácstermében közszemlére helyezem azzal, hogy a névjegyzék ellen a közszemlére kitétel ideje alatt felelősségnek van helye. A felelősség hivatalomban nyújtandó be.

Aradon, 1907. évi október hó 2.

Varjassy, polgármester.

Wolf János

uri és női cipész

Arad, Weitzer János-utca Minorita-p.

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat a legjobb kivitel s a legújabb divat szerint. Továbbá elvállalok abnormis lábakra **ortopéd-cipők** elkészítését, valamint az önkéntes uraknak előírás szerinti **bakkancs vagy csizma** elkészítését elvállalom, azon reménnyel, hogy a legnagyobb igényeknek megfelelek.

Tisztelettel

Wolf János.

586

Harisnyakötőde

Andrássy-tér 20. sz.

(Fischer Eliz palotában.)

A t. közönség rendelkezésére áll és különösen kitűnő anyagból kötött

uj harisnyait ajánlja.

Hirdetmény.

Alólírt Első szászrégeni tutajkereskedő társulat eladja 1907. október 30 án dé előtt 10 órakor Szászrégenben iroda helyiségében tartandó írásbeli ajánlatok elfogadása, mellett, szóbeli árverésen a legtöbbet ígérőnek származási helyenként avagy összesen idei vágású Maroshévízi (Toplicai), Ratosnyai és Déda-Bisztrai, valamint az idei tutajozásnál itt visszamaradt múlt évi döntésű tutajfáját körülbelül 45.430 darab 53290 köbméter hozzávetőleges tartalommal.

A bővebb árverési feltételek a társulat irodájában betekinthező, kívánatra megküldetnek.

Szászrégen, 1907. október hóban.

Első szászrégeni tutajkereskedő társulat.

Van szerencsém a nagyérdemű hölgyközönség becses tudomására hozni, miszerint válogatott izlésű

modeljeim

az őszi és téli szezonra megérkeztek.

Dusan főszereplő raktáram által abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy úgy a legkényesebb, mint a legszerényebb igényeket ki tudom elégíteni. Számos látogatásért esd

Grünblatt Antónia

Arad, Szabadság-tér II. sz. I. emelet (a Gülök huszárakkal egy házban.)

Gyászkalapok a legrövidebb idő alatt elkészülnek

RUBICS GYULA

fényező és mázó mester

Arad, Szent-Pál-utca 8. szám,

Bocskai-tér sarok.

Elvállal e szakmába vágó mindenféle munkát, u. m.: **butorfényezés, vas- és fa-butorokban, régi butorok újra festését** bárminemű stílusban, **kávéházi berendezéseket** u. m.: **asztalok, székek, rácszatok, lámpariák, fogasok, csillárok és fürdő-kádakat.**

1488

TELEFON 151. 52.

ARADI NYOMDA

RESZÉNYI TÁRSASÁG

KÖNYVKÖTÉSZETE

Aradi és csanádi vasúti palotáján

NYILVÁNJUK A LEGMODERNEBB GÉPEKKEL FELSZERELT

KÖNYVKÖTÉSZELETENKET,

MOL A LEGEGYSZERŰBB BEKÖTÉSTŐL

FOGVA A LEGFENYÉSEBB NYILVÁNTARTÁS

DISZKÖTÉSEKET TUDJUNK KÉSZÍTENI.

DISZDOBOZOK

FÉNYKÉPTARTÓK

AMATŐR KÖTÉS.

DISZMŰMUNKÁK

MONTIROZÁSOK

IRÓMAPPÁK.

APRÓ HIRDETESEK.

AKINEK

Ismerettség híján

házaslátra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztra,
kulcsárra,
vinczollérre,
kertészre,

kulcsárnőre,
gazdasszonyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszoigára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

AKI

eladni kíván

butort,
szagorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,

üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

AKI

bérbeadni kíván

birokat,
házat,
vadászterü-
letet,

halászatot,
telket,
kocsit,
lovat,

AKI

mindenkit vétel vagy bérbevételei esél-
jéből keresi;

AKI

valamely állást betölteni kíván: legbizto-
sabbban értezt, ha az

„ARADI KÖZLÖNY“
kis hirdetési

rovatát használja.

Téli szalonna,

perzselt, száraz, zsir és sózott hár
kapható Rauchbauer Nándornál,
Ujszentannán. 2249

Erdélyi nemesfajú

almát és körtét 5 kgr.-os postako-
saranként bérmentve 4 kor. után-
vétellel szállít Paoletto L., Besz-
terce. 2333

Október 15-ikétől kezdve

hizott csirke, kappan és tyúk, élve
vagy kopasztva kapható, 25-ikétől
pedig hizott liba és ruca is kap-
ható szintén élve vagy kopasztva
az Eötvös-tanyán. — Kívánatra
házhoz szállítatják. Vidéki megren-
delés utánvétel mellett eszközöltetik.
Megrendelések már most elfogad-
tatnak. 2345

Keresek

azonnali belépésre szorgalmas fű-
szeres segédet. Fizetés 24 korona.
Lakás. Koszt. Hirschmann Ignác,
Lippa. 2381

Iroda szolgáló

ki már hasonló minő-
ségben működött keres-
tetik. Ajánlatok Iroda
szolgálójára a kiadó
hivatalba küldendők.

Egy jó karban lévő 2 lóerős

gázmotor

jutányos áron eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban

Fehér és sárga Orpingtonok

idei ivadékai 5 koronától, tavalyiak
8 koronától kezdve, helyszüke
miatt eladók, Ternyey Árpádnál,
Aradon, Demeter-u. 92. 2354

Az izraelita templom épületében

egy nagy sarok-üzlet raktárral és
pincével kiadó. Bővebbet Herczföld
Gyulánál ugyanott. 2356

Egy 33 éves

keresztény nőtlen állami hivatal-
nok, kinek 2100 korona évi fize-
tése és e szerint nyugdíjjogosult-
sága is van, nősülni óhajt, —
olyan hölgynek ösmeretségét ke-
resi, kinek legalább 3000-4000
korona hozománya van. Levelet
kérek lehetőleg arcképpel, állami
tisztviselő jelige alatt küldeni.
(Aradm.) Nagy-Buttyin, Poste-
restante. 2366

Magányos ház

1-ső novembertől kiadó, esetleg
eladó. Zsigmondháza 24/a. 2377

Őszi salson 1907.

most jelent meg eredeti francia
blous album színes divatképekkel
ára K. 1-50 kapható **Ingusz I.**
és Fia könyv- és papirkereskedé-
sében Arad, Telefon 517. 361

Egy ügyes kereskedő segéd,

a ki a fűszer-, rőfös- és rövidárut
teljesen érti, jó eladó, magyar, né-
met és román nyelvet teljesen
birja, azonnali belépésre kerestetik.
Irsai Samu, Világos. 2312

Angyal-utca 27. sz.lattól a

szatócs-üzlet november 1-től kiadó.
Bővebbet Angyal-utca 20/a.

Helybeli

nagy részvénytársaság-
hoz gyakornok kereste-
tik. Ajánlatok „Arad“
jeligével a kiadóba ké-
retnek.

Egy ügyes kereskedő segéd,

üzletvezető helyettes, vidéki fo-
gyasztási szövetkezetnél azonnal
alkalmazást nyer. A román nyelv
ismerete szükséges. Ajánlatokat
„Szorgalmas“ jelige alatt továbbit
a kiadóhivatal. 2179

2 szép szoba,

előszoba, minden hozzá-
tartozóval hirtelen beál-
lott változás folytán No-
vember 1-re átadó. Cim
a kiadóhivatalban. 2349

Yolland

legteljesebb angol-magyar szótár
(a kiejtés pontos megjelölésével)
megjelent és kapható **Kerpel**
Izno könyvkereskedésében Ara-
don. 356

Üzlethelyiség

kiadó Deák Ferenc-utca 39 szám
alatt. Értekezhetni a házban vagy
Angele Mátyás üzletében Szabad-
ság-tér 16 szám. 2388

Tisztességes

imeretséget óhajt kötni egy fiatal
vidám ur egy németül beszélő fia-
tal és csinos kisasszonnyal. Discre-
tio biztosított. Ajánlatokat e lap
kiadóhivatala közvetít. „Lustige
Stunden“ jelige alatt. 2389

Könyvkötészetünkben
egy ügyes fiu
tanulónak
felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Földes Kelemen

orvosi laboratoriuma

Aradon, Deák Ferenc-utca.

Végek:

hugy, köpet, bélsár, gyomor-
tartalom és hányadék, vér,
koros folyadék-gyülemek, epe
és huykőképződmények, ne-
mi szervek váladékai, torok
lepedék, ondó, anyatej és kor-
szöveti vizsgálatokat mér-
sékelt díjazásért. 238

5373—1907. tkvi sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A világsi kir. járásbíró, mint
telekkönyvi hatóság közhírré teszi,
hogy a Pankotai népbank végre-
hajtónak, Kornis Pál végrehajtást
szennedő elleni 2000 korona tőke-
követelés és jár. iránti végrehaj-
tási ügyében az aradi kir. törvény-
szék, (a világsi kir. járásbíró) terü-
letén lévő, Aradmegye Pankota
község területén fekvő, a pankotai
1060. számú tjkönyvben A. + 2.
sor., 1499. hrsz. alatt felvett szőlő
B. 11. a. ³/₈ részhányadára 2840
koronában ezennel megállapított
kikiáltási árban a visszarverést
elrendelte és hogy a fentebb meg-
jelölt ingatlan az 1907. évi no-
vember hó 11. napján delelőtt 9 órá-
kor Pankota községhezán megtar-
tandó nyilvános árverésen a meg-
állapított kikiáltási áron alól is el
fog adani, azonban ¹/₃ része Holl-
mayer Lajosné született Izsáki
Ilona javára bekebelezett élet-
hosszú idejű haszonélvezeti joggal
terhelten.

Árverezni szándékozik tartoznak
az ingatlan becsárának 10⁰/₀-át,
vagyis 284 koronát készpénz-
ben, vagy az 1881. LX. t.-c. 42.
§-ában jelzett árfolyammal számi-
tott és az 1881. november 1-én 3333.
sz. a. kelt I. M. rendelet 8. §-ában
előírt óvadékképes értékpapirban
a kiküldött kezéhez letenni, avagy
az 1881. LX. t.-c. 170. §-a értelmé-
ben a bánatpénznek a bíróság-
nál előleges elhelyezéséről kiállí-
tott szabályszerű elismervényt át-
szolgáltatni.

Világos, 1907. évi szeptember
hó 11-én, kir. járásbíró, mint
telekkönyvi hatóság.

Povolni,

k. r. albiró.

2385

Sok millió előkelő
urbölgy használja
a világhírű

Földes-félc
Margit-Cremet,

mely zsirtalan, ártalmatlan a rögten szépit.

A Földes-félc MARGIT-CREME gyorsan és biztosan
ható ártalmatlan szer szeplők, májfoltok, bőrrákák,
pattanások, kiütések s mindennemű bőrbaj ellen.
A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással
beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely
elhasználása után erről mindenki meg fog győződni.

Készíti:

Földes Kelemen gyógyszerész Aradon.

Főraktár:

308

Török József gyógyszerésznél Budapesten.

Kapható a világ minden nagyobb gyógyszerésztárában.